ТАНАЙ hАЙНДЭРӨӨР, НҮХЭД МОДОШОД!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 221 (11206) | 1966 оной сентябриин 18, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

МОДОШОНОЙ АЛДАР

Үужам даа, түрэл Эхэ оромни ...а голоор, тарялан, тайгаар ...н лэ... гэhэн үгэнүүдэй удха ...гоогүй, ирагуу hайхан аялга...удые дуулаагүй хүниие оло...нь бэрхэтэй. Энэмнай одоол ...хамшагта дэлгэр байдалтай, ...дашагүй баялиг байгаали... арадай омогорхожо хэлэhэн ...нүүд, уран аялганууд мүн. ...хээрөө, манай Совет арад ...рынгөө гүрэнэй түйлалтаар ...огорхохо ёhоороо омогорходог, ...огорхохошье бүрин эрхэтэй. ...эд тиигэншьегүй яахаб. Юуб ...хадэ, аяар тэрэ Балтиин далайн ...ьеhээ сахали шубуунай ниидэ... хүрэхэгүй Алас-Дурна зүг хү...тэр нэмжыhэн үргэн тала дай...най хэды ехэ баялиг байнаб, ...рад зоной хэлэдэгтэл, «хүнэй ...ланда багтахагүй» гэхээр. Ой ...одоной ажахыда, ой модоной ...мышленностьда 3 миллион ...н хүдэр зон хүдэлдэг байна. ...нэ үргэн, баян нютаг хаана ...аб! Зүгөөр, захагүй байгаа...минай баялигай дээжэнь ой мо... болоно. Эгээ мүнөөдэр—ой ...онойнгоо хүдэлмэрилэгшэдэй ...йндэрые түрүүшынхеэ угтажа ...адаа энээн тухайдаа онсо ...дэглэмээр. Ушарынь, манай ...дай ажахыда ой модоной хэ...лэгдэдэггүй hалбари гэжэ огто ...ы шахуу. Оронoймнай бүхы ...арай хахадынь шахуу ой тай... хушагданхай, тиихэдэ ганса ...най орондо бүхы дэлхэйн ой ...одоной баялигай гурбанай нэгэ ...нь нэлхыжэ байдаг. Иимэ ...охолоороо энэ hайндэр онсо ...атай, али олон түүхэтэ ...нүүдэймнай дунда бата hуу...а ээлхэ ёhоороо ээлбэ гээ... Тиихэдэ модошодой өөhэдынь ...гэ болон харюусалга улам ...дхэбэ, ажал хүдэлмэринь ...шье хүндэтэй болобо.

Манай Буряадай республика... ой модоной ажахы мүн лэ ...энэй хүгжэжэ байhан түү...эй. Арадайнгаа бүхы hалба...дтал адли сагай ошохо ту... улам ургана, хүгжэнэ. Ха...а үзыт, сарьдаг үндэр Саяан ...н хормойhoo эхилээд, са...р шулуун Витим мүрэнэй ... хүрэтэр хэды олон пред...инууд хүдэлнэб, тоолоджо... барахаар бэшэл. Шэнэ та... жэл соо тэдэнэй тоо улам ...орхо байна. Ерэхэ жэлhээ ...жэ Байгалай модо бэлэдхэ... нэгэдэл, Хурамхаанай модо... участогууд удаа дараалан ...алгада орожо, «ногоон дай...» мухарюулжа эхилхэ юм. ... тиихэдэ модо бэлэдхэхэ ар... боломжомнай улам ехэ боло..., али олон эрилтэнүүд хүсэд ...гдадаг болохо байна. Энэ ...ар мүнөөшье хэмгүй ехэ ...ы ябуулагдажа байнхай. Хаа ...гүй—ой тайгын оёор соо..., хабшал үндэр майлын ...оор эршэтэ ажалай долгин ... замханагүй. Эдэ үдэрнүүд-тэ hайндэрэй ажалай бэлэгүүд улам олоноороо, үнэн сэхэ ажалаараа шалгарагшад улам тодорон гараа. Тэдэнэй нэгэн, Хандагатайн леспромхозой суута бригадир, Социалис Ажалай герой Иван Афанасьевич Костромин шэн габьяата ажалайнгаа түлөө министрэй тусхай уряалаар аяар Москва хото hайндэрлэхээ мордобо. hаяхан хэдэн түрүү модошод, ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэн түрынгөө дээдэ шагналнуудта хүртэжэ hайндэрөө угтаба. Долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые бэелүүлгэдэ амжалта түйлаhанайнгаа түлөө Улаан-Үдын лесхозой хүдэлмэрилэгшэ Георгий Селиверстович Стржельбицкий Ленинэй орденоор шагнагдаа. Захааминай ой модоной хүдэлмэрилэгшэ Бато Дымбрылович Санжиев «Габьяата ажалай түлөө» медальда хүртэбэ. Ой модо хамгаалгада эдэбхи үүсхэл гаргаhанайнгаа түлөө Забайкалиин авиациин парашютист Сергей Николаевич Николаев «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагданхай. Иигэжэ ажалдаа шалгаржа, арадтаа магтуулжа ябагшад модошодой дунда олон.

Ажалай шэнэ амжалтануудаар hайндэрөө угтаhан түрүүшүүлые бултыень тоолохын аргагүй. Тэдэнэй тоо—хэдэн зуу, мянгаад болоно.

Зүгөөр саашадаа хэхэ, бүтээхэ хэрэгнай хэмгүй ехэ. Манай модошод түйлаhанаараа hанаагаа амарха эрхэгүй. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд олон. Түбхын түрүүн тэмдэглэхэдэ, машина техникэ хүсэд ашаглагданагүй, тэрээнhээ уламжалан олохон леспромхозуудта ажалай бүтээсэ тон бага байна. hаяхан Улаан-Үдэ городто боложо үнгэрhэн ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан энэ талаар тон зүб тобшолол хээ юм. Зорилго юуб гэхэдэ, модошодой комплексно бригада бүхэнэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Тэдэнэй урдахи зорилгонуудые саг сагтань тодорхойлжо байха гээшэ мүн лэ ехэ удхатай.

Мүнөө үедэ оронoймнай арадай ажахын бүхы hалбаринуудта түрэл партиингаа XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ажахыгаа хүтэлбэрилхэ, түсэблэхэ шэнэ гуримда орохо талаар тон ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ шухала асуудалда хамаархагүй hалбари гэжэ үгы. Тус асуудал шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, өөhэдынгөө хубитые оруулха гээшэ—манай модошодой арюун нангин уялга.

Модошоной алдар ехэ. Байгаалиингаа баялиг—ой модые шадамар бэрхээр, үрэ ехэтэйгээр, ашагтай туhатайгаар хэрэглэжэ, арадайнгаа ажахыда зорюулха гээшэ модошон бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн. Тиигэжэ шэнэ табан жэлэй түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдожо, шэнэ амжалтануудые түйлая.

...ИНИСТРЭЙ УРЯАЛААР МОСКВА ОШОБО

...н Афанасьевич Костромин—республикымнай алдар соло..., үнинэй модошодой нэгэн. Социалис Ажалай Герой И. А. Кост...ай хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригада ой модоной хүдэл...лэгшэдэй Үдэртэ ажалай бэлэг бариба. Тэдэнэр даабариhаа ...р 1500 кубометр модо бэлэдхээ.

Тэрэ Хандагатайн леспромхоздо 27 жэл ажаллажа байна. Энэ ...шада өөрөө 310 мянган кубометр модо хюрөөдөө.

Нүхэр Костромин Ой модоной, целлюлозно-саарhанай, модо ...боруулгын промышленностиин министрэй уряалаар hайндэр... хабаадалсахаар Москва хото hаяхан мордобо.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессидэ хабаадаха СССР-эй, УССР-эй ,БССР-эй делегацинууд

...СР-эй Министрнүүдэй Совет ...-ой Генеральна Ассамблейн ... сессидэ хабаадаха СССР-эй ...ацине нүхэр А. А. Громы... түрүүтэйгээр батална. ...раинын, Белоруссиин ССР-нүүдэй правительствэнүүд мүн лэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн XXI сессидэ хабаадаха делегацинуудые томилбо.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэрые үнгэргэхэ тухай

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэрые жэл бүри тэмдэглэхэ тушаа парти, правительствымнай гаргаhан тогтоолые хүдөөгэй ажалшад халуунаар угтаба.

Энэ үдэрые угтуулан, республикымнай түрүү ажахынууд, аймагууд үүсхэл гаргажа, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Хүдөөгэй ажалшадай Бүхэсоюзна үдэрые угтуулан, Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд социалис уялга абаад, республикын газетэнүүдтэ уряатайгаар хандаа. Энэ ажахынхид hайндэрэй хүндэлэлдэ ажалаа эмхитэйгээр ябуулжа, таряа хуряалгын хүдэлмэриие дүүргэхэ, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө үлүүлхэ, ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхөөр үрэhэ хүрэнгээ хаажа абаха, полинууд дээрэхи hолоомоёо hүриджэ, намарай паар ехээр хахалха байна. Тэрэнhээ гадна Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозойхид hү гүрэндэ тушаалгаар октябриин 5 болотор жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ, ниитын малай үбэлжэлгые hайнаар бэлдэхэ гэлсэбэ.

Хүдөөгэй ажалшадай Бүхэсоюзна үдэрые Зэдын аймагай колхознигууд, совхозуудай ажалшад үүсхэлтэйгөөр угтахань. Зэдын таряашад жэлэйнгээ түсэб захилые болзорhоонь урид дүүргээд, энэ жэлдэ гүрэндөө 83 мянган центнер түсэбэй орондо, 200 мянган центнер таряа худалдахаар уялга абанхай.

Дурасхаалта үдэрые ажалай амжалтаар угтахын тулада республика дотөрнай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо байhан колхоз, совхозууд олошоржол байна.

Энэ ушарые тэмдэглэн КПСС-эй обкомой бюро КПСС-эй райкомуудые, партийна организацинуудые, аймагуудай Советэй гүйсэдкомуудые, үйлэдбэриин управленинүүдые хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэрые угтуулан дэлгэржэ байhан колхознигуудай, совхозуудай ажалшадай, хүдөөгэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэжэ, hайндэрые ажалай амжалтаар—ороohо таряа, хартаабха, овощ гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорhоонь урид бэелүүлхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, таряа хуряалга, hолоомо hүрилэлгэ болон намарай паар хахалалгые дүүргэхэ, үбэлжэлгые hайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа, малай ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлхын тулада тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхыень уялгалба.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэр бүгэдэ арадай hайндэртэл тэмдэглэгдэхэ ёhотой.

Октябриин 8, 9-hэй үдэрнүүдтэ аймагуудай центртэ, колхоз, совхозуудта баяр ёhололой суглаанууд үнгэргэгдэхэ, тэрээндэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна үдэр тухай партийна, советскэ болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд элидхэл хэхэ болоно.

Хүдөөгэй hайндэрлэжэ байхада, облпрофсовет, Улаан-Үдын горком, КПСС-эй городой райкомууд, промышленна болон барилгын предприятинуудай парткомууд ажалшадай дунда лекци, хөөрэлдөө эмхидхэжэ, шефтээ абаhан хүдөөгэй ажахынуудта өөhэдынгөө хүдэлмэришэдэй делегаци эльгээхэ, уран hайханай самодеятельностиин коллективые гаргаха уялгатай.

Республикын культурын, худалдаа наймаанай, ажабайдалай хангалгын министерствэнүүд, кинофикациин управлени, Буркоопсоюзай правлени хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэртэ бэлэдхэлэй үедэ, үнгэргэлгэдэ, хүдөө тосхонуудай ажалшадай дунда культурна эд хэрэглэл, худалдаа наймаа үргэнөөр ябуулха ёhотой.

«Знание» обществын правлени, спортивна обществонуудай Союз, уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай Союзууд хүдөөгэй hайндэртэ бэлэдхэл үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, лекторнуудые, уран зохёолшод, уран зураашад, композиторнуудые аймагуудта эльгээжэ, лекци болон творческо тоосоонуудые үнгэргэхэ, энээнтэй хамта бэрхэ спортсменүүд, тренернүүдые спортивна мүрысөө эмхидхэн үнгэргэхыень эльгээхэ болоно.

«Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци, республикын радио болон телевидениин комитет, «Молодежь Бурятии» газетын редакци хүдөөгэй ажалшадай Бүхэсоюзна үдэрэй угтамжада социалис мүрысөө үргэнөөр харуулха, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар хараалагдаhан парти, правительствын тогтоолнуудые гүнзэгыгөөр ойлгуулха, хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бүгэдэ арадай тэмсэлые тодорхой жэшээнүүдhээ баримталан харуулха уялгатай.

КПСС-эй обкомой бюро хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэртэ бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитет (түрүүлэгшэнь А. У. Модогоев) байгуулаа.

ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ ШАГНАЛ

Агаарай транспортаар пассажирнуудые зөөхэ долоон жэлэйнгээ түсэбэй даабаринуудые hайнаар дүүргэhэнэй түлөө, ороной арадай ажахыда авиаци хэрэглэхэ, авиациин шэнэ техникэ шудалан ашаглаха талаар амжалта түйлаhанай түлөө СССР-эй Граждан авиациин министерствын предприятинуудай, эмхинүүдэй олохон пилодуд, штурманууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшад СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной августын 15-най Указаар СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаhан байна. Тэрэ тоодо граждан авиациин харьяата **Улаан-Үдын аэропортhoo.**

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Таболин Дмитрий Иванович — ниидэдэг звеногой командир.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Акимов Василий Прокопьевич —граждан авиациин Улаан-Үдын аэропортын командир.

Буркин Антон Егорьевич — бортмеханик.

Елисеев Александр Иннокентьевич—граждан авиациин Улаан-Үдын аэропортын авиатехник.

Горин Николай Павлович — звеногой командир.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Дерягин Иннокентий Анатольевич—граждан авиациин ЛИ-2 самолёдой бортмеханик.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Горенский Владимир Михайлович—граждан авиациин Улаан-Үдын аэропортын авиатехник.

Дунаев Петр Пантелеймонович —Улаан-Үдын аэропортын автобазын шофер.

Шевякова Галина Федоровна —Улаан-Үдын аэропортын ашаа зөөдэг таhагай диспетчер.

ТҮРҮҮ АРГААР

Шергинскэ совхоз Кабанскынгаа аймаг соо эгээл томо ажахынуудай нэгэн юм.

Урдань энэ совхоздо талха таряа мүртэйгөөр ургадаггүй hэн. Энэ жэл юрэдөө үзэгдөөгүй үндэр баян ургаса гараа. Тарьяаниинь жэгдэ шахуу эдеэшээ. Тарьяа хуряалгада августын 28-haa жэгдэрэн ороо hэн. Гектарай дунда зэргээр 13—15 центнер тарьяа хурьадаг. Зарим газарhaa бүришье ехэ ургаса хурьяагдана.

— Механизаторнууднай бултал hайнаар ажалладаг. Үдэрэйнгөө даабарие дүүргэдэггүй хүн байхагүй. Манай таряашад, механизаторнууд адхашье ороо-hо гээнгүйгөөр тарилгаяа богони болзор соо hайн шанартайгаар хурьяахые үнэн зүрхэнhөө эрмэлзэнэ. Тэдэнэй оролдолгые өөhэдынь эршэтэ ажал гэршэлнэ,—гээд совхозой главна инженер В. С. Рипп хөөрэнэ.

Комбайнернууд Алексей Петрович Сидоров, Василий Дмитриевич Мордовской, Лаврентий Заяханович Моксонов гэгшэд үдэр бүриингөө даабарие хоёр дахин үлүүлнэ.

Эртэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор дүүрэн хоорбо тарьяа тээhэн автомашинанууд совхозой полиhоо тарьянанай тоог тээшэ табилуулхань замханагүй.

Мухар-шабэрэйхидэй жэшээгээр тарилгаяа поточно аргаар хурьяана. Хадаhанайнгаа hүүлээр баалаа удаан болгонгүй суглуулжа сохино. hолоомоёо тэрэ дарыдань молокушаар түлхин обоолоод соможорхино (доодохи зураг). Намарай эртын паар гээшэмнай ерэхэ жэлэй баян ургасын үшөө нэгэ түшэг тулгуури болоджо үгэнэ бшуу. Тиимэhээ эндэхид хурьяажа сэбэрлэгдэhэн полиёо хахалжа эхилнэ. (дээдэхи зураг).

Тарьяа хуряалгатайгаа хамта хартаабхаяа хуряажа захалаа. Гектар бүриhөө 80—85 центнер хартаабха хуряажа абана. Хартаабха оньhожоруулагдаhан аргаар хуряагдана.

Ц. ТЫХЕНОВ.

ЗОРИГ ТҮГЭС АЛХАМ

РЕПОРТАЖ

МҮНХЭ НОГООН ХУБШЭ тайгаар надхан хүлгэhэн эдэ ...н газарнуудые хүнүүд ямар ...оя яиза бүриин нэрэнүүдээр ...лээ гээшэб. Бурлягай модо ...эдхэлэй пунктын начальник ...ксей Павлович Колмаков ойн ...ргыгаар шуумайн харайhан ...ынгаа гүйдэл дундуур ха...уудай хоорондохи талмай бү...ние маанарта нэрлэн дурдана: ...енная, Дабаата, Подбойцы, Че...шанка, Харитонино, Старухи...о...

—Энэмнай Бартахиин соорхой ...э нэрэтэй газар гээшэ,—гээд ...ын жэлэй шэнэhэ, нарhадаар ...рхөөгдэhэн хадануудай хоорон...ын үргэн талмайе нэрлэнэ.—...э, hуурин тосхонhoомнай 23 ...лометр зайда оршоhон газарта, ...вел Игнатьевич Нюхаловой хү...лбэрилдэг мастерскэ участогай... модо бэлэдхэжэ байнхай.

Тракторнууд болон модо зөөдэг ...шинануудай хүнхинөөгөөр зэ...hэн ой тайга маниие хүлеэн ...ба. Хэзээшьеб эндэ зэрлиг ...згэр, аалин дуугай, хэнэй...ье ябаагүй оршон газар байhан. 10 жэлэй саада тээ энэ бүглүү бүтүү, үдхэн хүбшэ тайга соо гансал бартахинууд зоргоороо аашалдаг, али нэгэн ангуушад хандагайн мүрнүүдые мүшхэдэг бэлэй. Харин мүнөө эндэхи оршон газарнуудта үдэр hүнигүй модо бэлэдхэлэй халуун ажал орьёлон бусалжа, барилгын материалнуудые обойтор тээhэн машинанууд хүнхинэлдэн hүндэлнэ.

Мастер Павел Игнатьевич Нюхалов маниие Петр Семенович Батуринай хүтэлбэрилдэг бригадын модо бэлэдхэлэй талмайн газарта асарба. Энэ бригадынхид бүхы Итанцын леспромхозойхидой дунда жэшээтэ ажалаараа шалгаржа, түрүү hуури эзэлэнхэй. 8 hарынгаа түсэбые июль hарада болзорhоонь урид дүүргээд, мүнөө октябрь hарынгаа түсэбэй ёhoop ажаллажа эхилhэн.

Модошодой заншалта hайндэрые угтуулан, бригадынхид сентябриин 15-да 10 hарынгаа түсэбые 124 процент дүүргэбэ. Хамта дээрээ 10800 кубометр модо үндэр шанартайгаар бэлэдхэн тушаабад.

Энэмнай гайтайхан амжалта мүн гээшэ. Дурсагдаhан хэмжээтэ модоной баялигаар нэгэ квартиратай 240 байрын гэрнүүдые барижа болохоор. Иимэ дэлгэр түйлалтаар шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые Петр Семенович Батуринай бригадынхидай тэмдэглэhэниинь илангаяа ушартай.

Тэдэнэр баран тон эбтэй зэтэйгээр, абьяас түгэсөөр ажаллажа байна. Абарга мантан нарhан модод 5 минута бүхэндэ хүндөөр уухилан, газарта унан шарбана. Петр Батурин болон тэдэнэй туhалагша Петр Остриков гэгшэд хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй байhан ушарhаа мододые айхабтар бэрхээр нэгэ тээшэнь хажуулдуулан зурыса унагаана. Модошон Николай Нюхалов (абань—участогай мастер), гэшүүhэ отологшо Валентина Загузина, тракторист Михаил Яковлевич Мишуткин гэгшэд унаhан мододые шуран хурдаар бүлэг болгон ябтална. Трактор ТДТ-15 бүхы хүсэеэ зангидан хүнхинэжэ, бэлэдхэгдэhэн модоной бараае ашаа тээлгын эстакада тээшэ наг шуургаар шэрэн асарна. Эдэ бүхы хүдэлмэри миил 30—40 минутын хугасаа соо хэгдэнэ.

— Мүнөөдэр бригадынхид эрхим hайнаар хүдэлбэ. Халаанайнгаа туршада 53 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай аад, аяар 110 кубометртэ хүргэбэ. Энэмнай хоёр халаанай даабариhaa үлүү болоно бшуу!—гээд Павел Игнатьевич Нюхалов омогорхол түгэсөөр энеэбхилэн хөөрэнэ.—Участогаймнай бригада бүхэн иимэрхүү түхэлөөр хүдэлжэ байнхай. Иннокентий Александрович Ерженинэй бригадынхид август hарада 1750 кубометр модо бэлэдхэhэн. Энэнь түсэбhөө 650 кубометрээр ехэ болоно. Зүгөөр тэдэнэр Батуринай бригадынхидые ажалайнгаа дүнгөөр ахижа үшөөл биранагүй. Батуринайхид августын 2-дохи хахад соо түсэбөөр хараалагдаhан 580 кубометрэй орондо 1002 кубометр модо үндэр шанартайгаар бэлэдхэжэ тушааhан.

Батуринай бригадынхид ямар ушарhaa иимэ шалгархы амжалта түйлааб гэхэдэ, тэдэнэр модо бэлэдхэлэй түрүү технологиин ёhо гуримуудые гүнзэгыгөөр шудаланхай.

Модо зөөдэг машинын жолоошон Георгий Хмелев гэгшэ Батуринай бригадынхидай ажал хүдэлмэриие иигэжэ үндэрөөр сэгнэнэ: эдэ нүхэднай айхабтар оролдосотой, зориг түгэлдэр, урагшаа hанаатай хүнүүд гээшэ. Хүдэлмэридэнь ямаршье hаань, зогсолто ушардаггүй байха юм. Ашаа модон машина дээрэшни миил 10 минутын туршада тээгдэнхэй байха. Тракторист Михаил Яковлевич Мишуткинай абьяаста ажалаар илангаяа урмашан баясахаар. Юун гэhэн шуран габшагай хүн гээшэб!

Эдэбхи түгэс бригадир Петр Семенович Батурин модошодой заншалта hайндэрhөө hapa урид байхада, бригадынгаа гэшүүдые «халаанай туршада хоёр нормо дүүргэхэ!» гэhэн уряатайгаар ажалай вахтада жагсаhан. Мүнөө бригадынхид абаhан уялгаяа хэрэг дээрэнь эрхим гэгшээр бэелүүлжэ, Итанцын леспромхозой түрүүшүүлэй зэргые нэрэтэй солотойгоор толгойлжо ябана. Тэдэнэй амжалта түгэлдэр эршэтэ солгёон ажалые поэдэй иимэ шүлэгөөр магтан дуулаха хүсэл түрэнэ:

Бартахиин зүргөөр манай
модошон
Бээхэр-баахар алхална.
Шоргоолжоной бута тэндэ
сошон,
Шобог-шобог амилна.
Зуун жэлэй сарсадли
хүдэрөөр
Зориг түгэс алхална.
Шэнэhэн, нарhанай hахал
дээр
Шүүдэр мүнгэн дуhална.
Хүтэл дээр хүрэжэ ерэхэлээрнь
Хушын орой маргана.
Город барихаар модон
гэхэлээрнь
Хюрөөгэй шүдэн жаргана.
Аглаг hэрюухэн тайгын
саанаhaa
Аршаан булаг дэбэрнэ.
Арюухан уhaараа агаар
сүршэжэ,
Амарыш гэжэ гүбэрнэ.
Залуу наhанай баатар модошон
Забдагүй hүхөө далайна:
Зургаан абасын нарhад сошон,
Зомгоол шэдэн тарайна.
hүниинhөө абаад hүни болотор
hүхын дуун дорьбоотоно.
...Хүндыhөө эхилээд хүбшэ
хүрэтэр
Хүхын дуун суурятана.

Даши ДАМБАЕВ.

ГАЗЕТЫМНАЙ хэблэгдэхэеэ БАЙХАДА...

Амаршалгын телеграмма

50 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юмжагийн Цеденбалда КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө телеграмма эльгээгдээ.

Монгол арадай зол жаргалай тулада, совет-монгол хани барисаанай аша туhада, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын аша туhада үрэ түгэсөөр ажаллахыень нүхэр Ю. Цеденбалда үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ.

(ТАСС).

Гвинейн правительствын гэшүүдтэй уулзаба

КОНАКРИ. (ТАСС). Гвинейн правительствын гэшүүд: гэгээрэлэй ба соёлой министр Конте Сейду, хүдөө ажахын экономикын министр Кейта Фодеба, арадай армиин ба граждан албанай министр Диане Лансана гэгшэд ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. П. Павлов түрүүтэй совет комсомолой делегацитай уулзаба. Эдэ министрнүүд шэнэ республикын амжалтанууд, бэрхэшээлнүүд тухай хөөрөөд, совет залуушуулда халуун амаршалга дамжуулаа, Гвинейн арадта Советскэ Союзай үзүүлдэг политическэ, экономическа дэмжэлгын угаа ехэ удха шанартай байhые онсолон тэмдэглээ.

Уругвайда бүгэдэ ниитын забастовко болоо

ГАВАНА. (ТАСС). Уругвайн ажалшадай 24 часай бүгэдэ ниитын забастовко болобо. Заводууд, банкнууд, магазинууд, телефон хүдэлөөгүй. hургуулинуудтахи хэшээл таhалдаа. Автобусууд, поезднууд, самолёдууд зогсошоо, портовой кранууд хүдэлхэеэ болинхой. Газетэнүүд гараагүй.

Буhалгаалан бодогшод салин хүлhэнэй доодо хэмжээ тогтоохо тухай, социальна тэдхэмжэ тухай, пенсиин хэрэг hайжаруулха тухай хуулинуудые дары гаргаха эрилтэ табина. Конституциягаа арад зондо харшаар хубилгаха гэhэн хараа бодолые ажалшад эрид буруушаана.

США-гай 1424 самолёт унагаагдаа

ХАНОЙ. (ТАСС). Тодохогдоhон мэдээнэй ёhoop, США-гай авиаци ДРВ-гэй газар дээрэ дүн хамта 1424 самолёдоо алдаба.

Анголын патриодуудай амжалта

ДАР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Анголын патриодууд португальска колонизаторнуудай сэрэгүүдые зада сохижо үргэлжэлhөөр. Зүүн фронтдохи МПЛА-гай отрядуудай нэгэн августын 24-нэй үглөөгүүр Моксикогой районой Чандисонго тосхондо дайсанай автоколоннодо добтолhoн байна. Пулемёдуудаар буудажа, гранатануудые шэдэжэ, дайсанай 49 солдадые алаа, олон хүниие шархатуулаа. Тэрэл үдэр Саканейа тосхон шадар португальска ВВС-эй тагнуулай самолёдые буудажа унагаагаа.

Санто-Домингодахи байдал

ГАВАНА. (ТАСС). Доминиканска Республикын ниислэл Санто-Доминго хотодо дахинаа түгшүүрилтэй байдал тохёолдобо гэжэ Пренса Латина агентство мэдээсэнэ.

Национальна ордоной үмэнэ 4 танк табигдаа. Полициин ба армиин патрульнууд бүхы город соогуур машинаар ябажа, байрын гэрнүүд, автобусууд ба машинанууд дотор нэгжүүл хэнэ.

ЭСЭГЭ ХҮБҮҮН ХОЁР

АЯАР САЛАНА хүрэтэр нэмжыгшэ халюун шаргал таряан һэбшээ һалхинда холоһоо эбхэрэн долгилжо, комбайнай урдаһаа оорөө мухарин ерэжэ байһандал үзэгдэхэ юм.

Шэнэхэн «СК-4» томо онгосо шэнги, тэбхыжэ байгша үдхэн таряанай долгиие урматайгаар хаха эсхэн урагшаа дабшана. Хойноһоонь зурууд баалнууд барагдашагүй ута аргамжадал таһалгаряагүй һубигдан унажал унажал байна.

Хараха янзада хори наһа үшөө хүрөөгүй гүлмэр үхибүүхэн шарайтай ород хүбүүн комбайнай түхэреэн хара руль бухоор барищанхай, урдахи мүрһөө нюдөө һалгаанагүй. Хажуудань ябалсаһан набтаршаг аад, үргэн мүртэй хүдэр хүн энэ хүбүүнэй шэхэндэ тонгойгоод, комбайнай абяае булиха гэһэндэл:

— Володя аа, шимни иигээд энээхэн загуунаа тойросогоожо байгаарай, биш сайлаад ерэхэмни, зай гү?—гэжэ шангашагаар дуугархадань, хүбүүншье хажуу тээһээ хазайха тухагүй, зүбшөөһэн янзатай толгойгоо дохино.

— Һайн хаража ябаарай, шулуун байжа болохо. Би шамайгаа үдэшэ ерэжэ һэлгэхэб,—гэжэ үшөө дахин захяад, гэрэмнай комбайнай ябууд дунда һүрэжэ буушаба.

Энэмнай Охин-Булагай совхозой үнинэй комбайнер Кирилл Ильич Михайлов өөрынгөө ехэ хүбүүн Владимиртай таряа хуряажа ябана гээшэ.

Ургаса хуряалгын урда агрегадуудай бүридхэгдэжэ байхада нэгэтэ бригадираайнгаа:

— Хажуудаа туһалагша-штурвальщигаар хэниие абахабши,—гэжэ асуухадань.

— Би мүнөө жэл ехэ хүбүүн Володёо хажуудаа абаад хүдэлхэ һанаатайб,—гэжэ Кирилл Ильич харюусаа һэн.

— Теэд тэрэш гүлмэр үхибүүн ха юм. Хүдэлжэ бираха гү?

— Бирангүй яаха һэм. Арбадахи класс дүүргэнхэй, ажалай амта таниг лэ...

Володя Михайлов бүри бишыхан байхадаа эсэгынгээ керосин, бензинэй үнэр, тоһо халдашаһан хүүртиг, малгай үмдөөд гүйхэ дуратай һэн гэнэ. Таряа хуряажа байһан гү, али газар хахалжа ябаһан баабайдаа хээрэнь эдихэ юумэ абаашажа үгэхэдөө Володя хүбүүхэн трактор, комбайнай жолоое ойро зуурашье барилсаад ябаха хэмгүй дуратай бэлэй. Эгээл тиихэдэ эдеэшэһэн ургасын эбхэрэн долгилжо, хүндэ хоолосуудаа ганхуулан дохижо байһыень хараад гү, али бункерай хоолойгоор сохигдоһон орооһоной алтан урасхалаар харьялан байхыень хараад, өөрөө «талын корабль жолоодожо, таряан далай соогуур тамаруулхаб» гэжэ сэдьхэһэн байгаа аалам. Хэн мэдэхэб.

Комбайнайнгаа зүрхэн—моторой нэгэ жэгдээр хүнхинэхые шагнаха, бусадшье орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдэйнь найдамтайгаар хүдэлжэ байхыень харахадаа Володя ехэл баяртай, омогорхон ябана. Эндэ зэргэлэмэ загуун соо дүршэлтэй комбайнер Николай Васильевай агрегадай нэгэшье һаадгүй хүдэлжэ байхые харахадаа, баһал гээгдэхэгүйе оролдоно. Халагни, бүри түргэн ябаһайб гэжэ һананаш ха.

...Үсэгэлдэр полевой станда дүн харуулгын самбар дээрэ: «Кирилл болон Владимир Михайловтанай агрегат халаан соо 65 га таряа баал болгоод, бригада дотороо эрхимлэбэ» гээд бэшээтэй байхыень уншахадаа хүбүүнэй зүрхэн түргэ түргэн сохилоо һэн.

— Володя, үглөөдэр 70 гектарта хүргэжэ шадаха гүбди?—гээд эсэгынгээ энеэбхилэн асуухада, хүбүүн эрид шиидэнгеэр:

— Шадахабди, минуташье байнгүй ябахабди,—гэжэ ...

Амяарлан хадагдаха ... найнгаа ехэнхиие хүлһөөнь... гаад, мүнөө совхозой олонхи... байнернууд баал суглуулан... жо эхилэнхэй. Эсэгэ хүбүүн... тон богонихон болзор соо ко... наа баал суглуулхаар бо... түхеэрээд, нэгэмүһэн тэр... техническэ харууһа хэжэ, ... дахин һайнаар тоһодожо, ... шүрэб шунхыень шанга... баһал үдэр, һүнигүй хү... захаланхай.

«Хүдэлмэриин 16 үдэр ... 400 га таряа хадаха, хуря... ди» гэжэ абаһан уялгаа ... нэрэтэй түрэтэйгөөр дү... байһаниинь лабтай. Һүүлэй ... хура бороогой орожо һаат... шье һаань, Михайловтанай ... гат 200 гаран га ургаса амя... хадаа.

М. НАМЖИЛ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кирилл, В... мир Михайловтан.

Авторай фо...

Бэшүүрэй аймаг.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЫН ХҮСЭНҺӨӨ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ. Түргэн шамдуугаар, поточно аргаар таряа хуряалга. Үүсхэл дэмжэгдэнэ. Түрүү онол арга хэрэглэнэ. Иимэ үгэнүүд мүнөө үедэ хаа хаанагүй угаа үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Теэд таряалан дээрэ намар хэгдэхэ бүхы хүдэлмэриие поточно аргаар, забһартуулангүйгөөр, удаа дараалан бүтээхэдэ али зэргын ехэ ашаг үрэтэйб.

Энэ асуудал эгээ мүнөө партийна организацинуудай урдаа хараха, бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гол шухала зүйл мүн болоно.

«Коммунизм» колхозой таряашадай үүдхэһэн энэ шэнэ дүй дүршэлые бултанай шадабари болгохын, үйлэдбэридэ үргэноор нэбтэрүүлхын түлөө КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком горитойхон бэлэдхэл хэһэн байна. Таряа хуряалга дээрэ поточно арга үргэнөөр нэбтэрүүлхын тулада «Коммунизм» колхозой поли дээрэ тусхай семинар эмхидхэгдэһэн тушаа, тэрэ аргын гол зүйлнүүд тушаа газетэнүүдтэ бэшэгдээ һэн.

Удаань аймагай колхоз, совхозуудай партийна организацинууд шэнэ ургасаяа имаспал поточно аргаар хуряаха талаар дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулгануудые зохёогоо, механизаторнуудтай зүбшэн хэлсээ, партийна суглаан дээрэ хөөрэлдөө. Тэрэнэй хажуугаар энэ онол аргын һайн талынь хүн зондо ойлгуулха гэжэ ехэ оролдолго гаргаа бшуу. Хуряалгада ябаха механизаторнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, партийна нүлөө үргэдүүлхэ, соёл болбосоролой, ажаһуудалай талаар эрилтэ хэрэглэмжые хангаха асуудалнуудта анхарал онсо табигдаба. Бригада бүхэндэ политэмхидхэлшэд эльгээгдээ. Эдэнэр партиин райкомой бюрогоор баталагдаһан.

Шэнэ онол аргые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ хадаа сэхэ сэбэрээр, һаад түбэггүйгөөр бүтээдхидэггүй гээшэ бээ. Зарим нэгэн хайша хэрэгээр, нозогой сэдьхэлтэйгээр хандадаг. Үгышье һаа, ямар нэгэн юумэ дуталдаха, хүтэлбэри һуладаха ябадал ушардаг ха юм даа. Хэды тиимэ юумэнүүдэй ушарбашье, аймагай ажахынуудай партийна организацинууд зориһондоо хүрэхэ гэжэ нэтэрүүгээр оролдоно.

Энээниие «Забайкалец» колхозой байдал дээрэһээ жэшээлэн харуулая. Таряа хуряалгые шэнэ аргаар эмхидхэхэ хүдэлмэри эндэ түрүүшээр өөдэ абтажа үгөөгүй. Олон зон гэр тойронхи ажалдаа һаатаа. Бригадирнууд хүнүүдээ хуряалга руу саг соонь шэглүүлжэ шадаагүй, нобшороо. Иигэжэ түрүүшын үдэрһөө хадалга, сохилго, мүн орооһо тушаалга, намарай паар хахалалгын график таһалдажа захалһан байна. Хүдэлмэринь поточно аргада орохо үндэһэгүйдөө.

Колхозой партком правленитэй хамта бригадирнуудай ажал ябуулгые шалгажа, хиналта дороо абаба. Али болохо шалтаг олоод, хамтын ажалһаа һамаарха ябадалда эсэс табиха зорилгоор артелиин Уставаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые хэрэглэхээр шиидэбэ. Энээнтэй хамта парткомой заседани зарлагдажа, бригадирнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ тушаа асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Гадна таряа хуряалгын, тушаалгын хүдэлмэридэ партийна нүлөө үргэдүүлээгүйдэ аргагүй байгаа. Тиимэһээ коммунистнуудай үйлэдбэри дээрэ хубаарилгые баһа дахин хаража үзэбэ. Колхозойнгоо бүхы коммунистнуудай 40 гаран хубиинь таряа хуряалгын гол хүдэлмэридэ эльгээгээ. Комбайн бүхэниие штурвальнатай болгобо. Энээнэй ашаар булта комбайнууд эртэ гараад, орой болотор хүдэлхэ аргатай болобо. Орооһоной тоог дээрэ хоёр халаан эмхидхэгдээ. Орооһо үдэр, һүнигүй бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдана.

Иимэ хэмжээнүүд хүсэндөө оробо. Орооһо гүрэндэ тушааха графигаа сентябриин 13—14-нэй үдэртэ хүсэжэ, саашадаа уридшалха арга боломжотой болобо. Тэрэшэлэн сохигдоһон һолоомо поли дээрэһээ суглуулха хүдэлмэри мүн лэ гуримшуулагдаа. Тиигэһэнэй эсэстэ түсэбөөр хараалагдаһан 3500 гектар намарай паар сентябриин 25-да сүм хахалагдаад байха арга олдоо юм.

Коммунистнууд ые тарян хуряалгын хүдэлмэридэ олоор гаргажа шадаһанай зэргээр хоёр бригада дээрэ нэгэ-нэгэ партийна бүлэг байгуулагдаа. Тиихэдэ үшөө нэгэн партийно-комсомольско бүлэг эмхидхэгдээ. Комбайнай гурбан агрегадые имагтал комсомолшуудһаа бүридхэбэ. Арадай хинагшад ооһэдынгоо һуурине олоо, ямар харюусалгатай байһанаа мэдэрбэ. Иигэжэ эрхим шанартай ажалай түлөө тэмсэл улам шангадаба.

Партийна бүлэгүүдые тогтооһоной ашаар полевой стануул дээрэхи олониитын дунда ябуулагдаха хүдэлмэри эли бодо һайжаржа эхилээ. Тэдэнэй хүдэлмэридэ политэмхидхэлшэд ехэ туһа хүргэнэ. Мүнөө полевой станууд ойлгуулан харуулха агитацяар шэмэглэгдэнхэй, мүрысоонэй дүн согсолон харуулагдана, механизаторнуудай үдэр бүри хэһэн хүдэлмэринь самбар дээрэ бэшэгдэжэ байдаг болонхой.

Энэ талаар дутагдал үгы гэхын аргагүй. Жэшээнь, хоёрдохи бригадын политэмхидхэлшээр залуу коммунист В. С. Титов томилогдоһон бэлэй. Теэд тэрэ өөрөө комбайнер хүн һэн туладаа үгтэһэн партийна даабариие ёһошолон дүүргэхэ аргань яашье олдохогүй зэргэтэй байгаа. Тиимэһээ тэрэнэй орондо ондоо хүниие, колхозой комсомолой организациин секретарь нүхэр Муликовые тэндэ эльгэхэ баатай бологдоо һэн.

Хуряалгын хүдэлмэридэ байгаалиин уларил ехээр нүлөөлнэ. Түсэбэй ёһоор 3500 гектар таряа амяарлан хуряаха гэлсэһэн һаа, мүнөө ехэнхи талмайгаа иимэ аргаар хуряажа абаха бологдоод байна. Энээхэн нэгэ бишыхан ушар хадаа поточно аргаар ургаса хуряаха хэрэгтэ хубилалта, хэхые гэршэлнэ. Тиигэхэ ёһотойшье. Энээниие «Забайкалец» колхозойхид ойлгоно.

Иигэжэ партийна организациин энэ шухала хэрэгтэ хам оролсожо, саг дарыдань ушарһан дутуу дундануудые зайсуулхын түлөө хэмжээ абажа шадаба. Тэрэнэй ашаар энэ колхоздо таряа хуряалгын бүхы хүдэлмэри мүртөө орожо, поточно аргаар ябуулагдажа эхилһэн. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн улам эрнэ хүсэеэ зангидана. Поли дээрэ хүдэлжэ байгаа 25 агрегадай диилэнхи олониинь халаанайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэнэ. Шанарынь улам һайжараа. Сохигдоһон таряалангай, хахалагдаһан намарай паарай хэмжээн улам ехэ болоно.

Шэнэ ургасаяа хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар хуряаха, Эхэ оронойнгоо амбаарта 23 мянган центнер орооһо адхаха гэһэн социалис уялгаяа колхознигуудай амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эндэхи партийна организациин, коммунистнуудай эрмэлзэл зорилгоёо улам хурсадхажа байһандань баярламаар.

М. МАХАНОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Мүнөөдэр—ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэр

ТОО, БАРИМТА

★ Забайкаллес» комбинадай предприятинууд жэлэй найман һара соо 2747 мянган кубометр модо хюрөөдэжэ, шэрээ. Энэнь нёдондо оной энэ үеынхитэй сасуулхада, 133 мянган кубометрээр үлүү ехэ юм.

★ Улаан-Үдын химлесхоз байгша оной 2-дохи кварталай дүнгөөр ой модоной, целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулгын промышленностиин, профсоюзай ЦК-гай Президиумэй дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Хоёрдохи мүнгэн шан Шулуутайн леспромхозой коллективтэ барюулагдаа.

★ Энэ жэлэй туршада «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта 14000 дүрбэлжэн метр байрын талмай баригдажа, ашаглалгада тушаагдаха.

★ Республикымнай леспромхозуудта, модо болбосоруулгын предприятинуудта 50 клуб, 45 улаан булан, бүхы дээрээ 150 мянган номуудтай 18 библиотекэ хүдэлнэ.

★ 47 һургуули, 48 үхибүүдэй саад, яслинуудта модошодой хүүгэд һуралсана, хүмүүжүүлэгдэнэ. 1796 үхибүүдэй һураха дүрбэн һургуули, 6 саад, ясли баригдажа байна.

★ Модошодые аргалха, эмшэлхэ 13 больница бии. Үшөө гурбан больница баригдажа байна. Олон магазин, столово бии.

★ Түнхэнэй аймагай Нилөвэ Пустынь гэжэ газарта модошодой амаралтын хоёр гэр баригдаа. Энэ жэлдэ тэндэ 400 гаран хүн амараа, бэеэ аргалуулаа. 1448 модошод энэ жэлдэ Эхэ ороной, республикын амаралтын гэр, санаторинуудта амархань.

★ Республикымнай ниислэл хотоһоо модо бэлэдхэгшэдэй һууриин бүхы тосхонууд хүрэтэр автобусууд ябана. Бүхы тосхонуудта радио-дамжуулгын лини баригдаа.

★ Энэ жэлдэ модошодой ажаһуудаг Выдрино, Шэнэ-Ильинск тосхонуудта хүгжэмэй һургуули нээгдэхэ юм.

НОГООН „ДАЙДАЯА“ МЭДЭЛДЭЭ АБАЯ

БУРЯАДАЙ АРАДАЙ ажахын гол һалбаринуудай нэгэниинь ой модоной промышленность болоно. Республикымнай промышленна предприятинуудай бүхы хүдэлмэришэдэй дүрбэнэй нэгэ хубинь модошод болоно. Ой модоной промышленность долоон жэлнүүдэй үедэ хүгжэжэ, урагшаа дабшажа байгаа. «Забайкаллес» комбинадай предприятида модо зөөлгэ 500 шахуу мянган кубометрээр модо хюрөөдэлгэ 194 мянган кубометрээр, ехэ болоһон байна. Модо бэлэдхэлгын бүхы гол ажал, тусхайлбал, модо хюрөөдэлгэ, таллуулга, ашалга, буулгалга дууһан оньһожоруулагданхай.

Иигэжэ тэмдэглэгдэхэдээ, манай ажал ябуулгада али болохо дутагдалнууд ушарнагүй гэгдэнэ бэшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ модо шэрэхэ түсэб дүүргэгдэдэггүй, техническэ дэбжэлтэ хангалтагүй байһан, ажалай бүтээсэ мүртэй дээшэлээгүй.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет модо бэлэдхэлэй промышленностиие улам саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан тогтоол байгша ондо абаа юм. Модошодой табан жэл соо бэелүүлхэ зорилго тэрэ тогтоол дотор тодоор хараалагданхай. Манай «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд 1970 ондо модо шэрэлгэсэ 23 процентээр ехэдхэхэ зорилготой. Бүри ехэ модон хюрөөгдэдэг болохо, мебель олоор хэгдэхэ, гэр байрын хэрэгсэлнүүд улам һайнаар бүтээгдэхэ юм. Ключевскэ, Хурамхаанай, Анаагай леспромхозууд эмхидхэгдэжэ хүсэд ашаглалгада үгтэхэ юм. Түнхэнэй, Хүнтэйн леспромхозууд байгуулагдажа захалхань.

Ой модоной, модо болбосоруулгын, целлюлозно-саарһанай промышленностиин хүдэлмэри һайжаруулха, ой модоёо ашагтай һайнаар хэрэглэхэ шухала болоно. Ой модоной баялигые ашагтайгаар хэрэглэхэ, химическэ аргаар болбосоруулха зорилгоор хоёр томо предприяти — Байгалай целлюлозно завод, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат бодхоогдожо эхилһээр үнинэй. Буряадай газар дайда дээрэ баригдажа байһан модоной промышленностиин энэ хоёр томо комплекс табан жэлнүүдэй туршада ашаглалгада орохоор хараалагдана. Картон, целлюлозоһоо гадна үшөө хэдэн шэнэ продукци—модоной зомгооһонһоо плита (Онохойн модоной комбинадта), цементно-фибролитова плита (Байгалай модоной баазада) хэгдэдэг болохо. Модо үйлэдбэрэй хаядаһые дууһан хэрэглэхэ шухала. Эдэ бүгэдын ашаар модонһоо продукци абалга 30 процентээр ехэ болохо байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, комбинадай модо бэлэдхэлэй предприятинууд ашаглажа байһан талмай дээрэһээ жэлдээ нэгэ миллион кубометрһээ үлүү ехэ модоной продукци болбосоруулха юм. Мүнөө энэ хаядаһан (набша намаа, модоной орой, хибэдэһэн гэхэ мэтэ) миин хии һалана.

Манай предприятинуудта ойрын жэлнүүдтэ шэнэ техникэ: хүсэ ехэтэй погрузчик, модо шэрэлгын машина, таллуулгын «Т-4», «ТДТ-55» трактор, модые ута зандань гэшүүһэ намааһаа сэбэрлэхэ автомат шахуу лини болон үшөө олон түхеэрэлгэ абтаха юм.

Ой модоной хүдэлмэришэдэй, ажаһуудалай, культурна эрилтэнүүдые хүсэд хангаха гээшэ мүн лэ хүндэтэй зорилгонуудай нэгэн. Гэр байра, клуб, больница, һургуули, үхибүүдэй саад, ясли барихын тула ехэ мүнгэн һомологдоо.

Манай комбинадта энэ жэл ехэ түсэб үгтэнхэй. Тэрэниие дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа, байһан арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэхэ зэргэтэйбди.

Мүнөө үедэ модошодой дунда социалис мүрысөөн улам үргэгдэнэ. Хандагатайн, Шулуутайн, Итанцын, Баргажанай, Хүртэйн, Худанай леспромхозуудай, Байгалай модоной баазын, Улаан-Үдын химлесхозой коллективүүд табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ тэмсэлэй түрүү зэргэдэ жагсана.

Һарадаа 2000, тэрээнһээ дээшэ кубометр модо бэлэдхэхэ мүрысөөн бага комплексно бригадануудай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. 85 бригада иимэ бүтээсэ туйланхай. Хандагатайн модошодой дунда нүхэд Кудряшовой, Кушнаренкын, Гусевай, Хүрбынхидэй түрүү зэргэдэ Парамановай бригаданууд шалгаржа, һайн үрэ дүнгүүдые харуулһаар.

Комбинадай модо болбосоруулгын предприятинуудта үйлэдбэриин түрүүшүүл мүн лэ олон.

Шэнэ техникэ, технологи үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Отологдоһон бүхы модоной 85 процентнь ута зандаа шэрэгдэнэ, хюрөөдэгдэдэг модоной 70 процентнь нарин зурууд болгон унагаагдана.

Хэрэгсэлэй модые ута зандань томо томоор хабсаргажа урадхуулха, автомашина, түмэр замаар шэрэхэ түрүү арга нэбтэрүүлхэ талаар ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Түрүүшын иимэ хабсаргагдаһан модод Байгал далайгаар Байгалай модоной бааза хүргэгдэбэ. Һаяар Шулуутайн леспромхозһоо Буряадай мебелиин, модо болбосоруулгын комбинат хүрэтэр шэрэгдэжэ эхилхэнь.

Хуушарһан түхеэрэлгэ шэнээр һэлгэгдэжэ, зариманиинь нарижуулан һайжаруулагдана.

Буряадай ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэд урдахи зорилгоёо һайнаар мэдэрнэ. Ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ, үйлэдбэреэ үргэдхэхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжо яһала бии. Модошод шэнэ табан жэлэй үйлэдбэриин түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа гаргаха, мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө зорюулха байһаниинь дамжаггүй.

П. АФАНАСЕНКО,
«Забайкаллес» комбинадай начальник.

Энэмнэй Валя Тюф... гээшэ, десятнигаар ажа... юм. Шэтын модоной те... дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр ... дагатайн леспромхоз эл... дээ һэн. Тэрэ даабарида... рюусалгатайгаар хан... ажалаа һайн мэдэдэг ту... луушуулай, наһатайшье ... һон модошодой дунда ... тэй. Комсомолшууд тэр... модо бэлэдхэлэй учас... комсомолой эхин органи... секретаряар һунгаһан ...

Э. ЛАПИНАЙ ф...

ЭХЭ ОРОНДОО—ЭРХИМ ШАНАРТАЙ МОДО

Жэл ерэхэ бүри модошод шэнэ техникэ абана, ажалай түрүү арга хэрэглэнэ. Баргажанай леспромхозойхид модые ута зандань томо багсаар шэрэхэ түрүү ар... амжалтатайгаар хэрэглэдэг юм. Байгал далайгаар ута модые багсалан урадхуулхаар бэлэдхэжэ байһаниинь (зүүн гарһаа) харуулагдана. Ута зандань багсал... модон автомашинаһаа кабель-кранаар буулгагдажа байна (баруун гарһаа).

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

АЖАЛЛАХАДАА КОММУНИС ЁҺООР

Манай холын Хурамхаандашье коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһуухын түлөө тэмсэлдэ нилээд олон коллективүүд, хүнүүд габшагайгаар оролсонхой. Эдэнэр — түрүү механизаторнууд, һаалишад, хонишод—ниитынгээ ажахые хүгжөөхын хойноһоо үнэн зүрхэнһөө оролдоно.

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, жэшээнь, коммунис ажалай ударнигууд, түрүү хонишод. Гармаев Радна, Сангадиев Ламажаб гэгшэдые хэн мэдэхэгүйб даа. Тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаа һэм шуу. Мүнөөшье жэлдэ «тарилгын» хүдэлмэридэхидэ— хонидые искусственнаар үрэжүүлгэдэ бэлэдхэл һайнтай байба. 1200 толгой хонидынь зунай элдин сагта хүсэ шадал һайнаар абаа.

Эдэ хонишодһоо һаалишадыньшье гээгдэхэгүйн хойноһоо оролдоно. Коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэ Хилганын һүнэй гүүртынхид колхоз соогоо түрүүлэнхэй. Эдэнэр һү худалдалгаар жэлэйнгээ түсэбые байгша оной октябриин 10-да дүүргэхэ хүсэлтэй. Һаалишад К. Д. Гармаева, Ш. Ш. Бадмаева гэгшэд һү тушаалгаар бүхэли жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 1-дэ бэелүүлээ юм.

Ветеринарна фельдшер Цыбик Бадмаевич Базаров дурсагдаһан ажахыда 20 гаран жэл соо хүдэлнэ. Тиин һүүлшын 6 жэлэй тушада үбһэ хуряалга дээрэ бүлэг хүнүүдые хүтэлбэрилжэ, һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Мүнөө жэлдэ сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, тэрээнэй даадаһан хүнүүд үбһэ хуряаха даалгабаряа сүм дүүргэжэ шадаа, 1666 центнер һайн шанартай үбһэ һурилөө. «Үбһэн гээшэ малда ямар шухалыень һайн мэдэнэбди. Ушар тиимэһээ шадал соогоо оролдогдоно. Ногооной хагдартарнь түсэбһөө гадуур үшөө 800 центнер сабшаха, сомохобди», — гэжэ нүхэр Базаров суглаан дээрэ мэдүүлээ бэлэй. Теэдшье тэрэ хэлэһэн үгэдөө яһала хүрэнэ. Тэндэ үбһэнэй машинада хүдэлдэг Бато Гомбоев үдэрэй 4 гектарай орондо 6 гектар сабшажа, даалгабаряа алгадгүй 150 процент хүрэтэр гүйсүүлээ. Эдэнэй туйладаг амжалтын түлхюур юуб гэхэдэ, эндэ ажалай эмхидхэл, журам һайнаар табигданхай. Үглөөгүүр эртэ бодохо, ажалдаа шамдажа гараха талаар доторойнь гурим нарин нягтаар сахигдадаг. Гадна бүхы машина зэмсэгүүдэйнь һайнаар заһаба... һан, бэлэдхэгдэһэн байдаг.

Бүхы колхоз дотороо дур... бүлэг нүхэдэй нэгэдэхи һуур... һэниинь социалис мүрысөөнэй... гөөр хэдэн эрье хони, мотоци... нал абаһаниинь гайхалгүй.

Колхозой коммунис ажалай ... зэргэтэн үнэхөөрөө түрүү ... жагсана, бусад бүхы нүхэди... гэр жэшээ харуулна.

Г. БАДМА...
Уланай сомсо...
гүйсэдкомой түрү...

Түрүү хүнүүд ой тайга соо олон. Тэдэнэй нэгэн Николай Иванович Харжеев. Итанцын леспромхозой тракторист Н. И. Харжеев үнинһөө хойшо даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг.

Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадые даагша И. Н. Кушнаренкын нэрэ республикэ соогоо һайн мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй даадаг бригада модошодой дундаһаа нэгэнтэ бэшэ түрүүлжэ гараа.

АЖАЛ УРАГШАТАЙ—БАЯР ЕХЭ

ОЙ МОДОНОЙ хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр энэ жэл түрүүшынхеэ тогтоогдоо. Модо хюрөөдэгшэдэй, модо болбосоруулагшадай ажалые үндэрөөр сэгнэһэн, онсо тэмдэглэһэн баримта гэжэ бидэ мэдэржэ, парти, правительстводаа баяр баясхалан хүргэнэбди.

Совет арад һайндэр бүхэндэ ажалай бэлэг баридаг гоё һайхан заншалтай. Нүүрһэ малтагшад, барилгашад, түмэр замшад амжалта туйлан, өөһэдынгөө тусхай үдэрые тэмдэглэхэ гэжэ бэлэдхэдэг. Тэдээн мэтэ бидэшье һайндэрөө баяр баясхалантайгаар угтаха гэжэ оролдобобди.

Энэ үдэрэй тогтоогдоһон тухай Указай соносхогдохотой хамта, баазын цех, участогуудай хүдэлмэришэд һайндэрэйнгөө хүндэлэлдэ социалис шэнэ уялгануудые абаһан юм. Тиихэдээ найма һарынгаа, мүн сентябриин түрүүшын 20 хоногой түсэбые 18-ай үдэр болотор дүүргэхэ гэһэн юм.

Һайндэрнайшье ерэбэ, мүрысөөнэй дүн согсологдожо, тэрээндэ илагшад тодорхойлогдобо.

Манайхид валовой продукци бүтээхэ найма һарынгаа түсэб 106,4 процент, шпала хюрөөдэлгые 109,5 процент дүүргээ. 58 мянган кубометр хюрөөдэмэл материалай 58 мянган 533 кубометр модо хэрэглэгшэдтэнь эльгээбэ. Түсэбэй ёһоор 680 мянган түхэригэй орондо 798,1 мянган түхэригэй мебель хэгдээ. Мүн модо ашаха, модо уһанһаа гаргаха даабари гүйсэдхэгдөө. Сентябриин хорин хоногой түсэб болзорһоо гурбан хоногоор уридшалан дүүргэгдэбэ.

Римма Терентьевна Старцевагай даадаг 2-дохи мебельнэ цех социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэдэнэй амжалта зүндөө ерээгүй. Коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэтэй. Тэдэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ. Диван, стул гэхэ мэтэ зөөлэн мебель хэдэг хүдэлмэришэд даабаряа үдэр бүхэн үлүүлэн дүүргэдэг. Продукциин шанар һайн. Тэдэнэй бүтээһэн мебель Улаан-Үдын, хүршэ Эрхүүгэй областиин магазинуудта эльгээгдэнэ. Абагшадһаа мебелиин продукциин шанар тухай нэгэшье гомдол ороогүй.

Ажалайнгаа урэ дүн согсолхотой хамта энэ үдэр үйлэдбэриингөө түрүүшүүлые магтажа, тэдэнэй ажалай габьяа үндэрөөр сэгнэжэ байнабди. Бидэ Антон Никитович Трестиниие ехэ хүндэлдэгбди. Энэнь зүйтэй даа. Антон Никитович үнинэй хүдэлмэришэн. Арбан табатайһаа эндэ ажаллана. Тэрэ гэһээр аяар 35 жэл үнгэрбэ. Эдэ жэлнүүдтэ ходо магтуулжа ябаа. Мебелиин мастер нүхэр Трестин уржадэр 50 наһаяа гүйсэбэ. Бүхы коллективнай ахамад нүхэрөө халуунаар амаршалжа, элүүр энхэ ажаһуухынь, саашадаашье үнэн сэхээр ажаллажа ябахыень юрөөбэ.

Надежда Ивановна Сергеева шпала хюрөөдэдэг цехэй рамщик. Тэрэ мүн лэ 25 жэлэй ажалай намтартай. Түрүүшүүлэй нэгэн, модо хюрөөдэгшэ Сергей Иванович Москвитин, рама хюрөөдэгшэ Галина Филипповна Чухомина, хүдэлмэришэд Николай Пименович Климчук, Иван Петрович Черепанов болон бусад түрүүшүүлэй бүтээсэтэ ажалай ашаар һайн үрэ дүн туйлагдана.

Үсэгэлдэр манай клуб соо Модошодой үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан болоо. Ажалдаа абьяастай, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан үйлэдбэриин 50 гаран түрүүшүүлдэ оршан, партийна, профсоюзай организациин Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа. Суглаанай һүүлээр уран һайханай самодеятельностиин концерт харуулагдаба.

М. БАЛАГАНСКИЙ,
Сэлэнгын модоной баазын рабочкомой түрүүлэгшэ.

ОЙ ТАЙГА ЗЭДЭЛҮҮЛНЭ

Манай леспромхоз урдань гээгдэжэ ябаа. Түсэбөө дүүргэдэггүй, бии байһан арга боломжоёо хэрэглэжэ шаданагүй гэжэ яһала шүүмжэлүүлэгшэ бэлэй. Нюуса үгы, яһала тиимэ байгдаа.

Һүүлэй үедэ леспромхоз гээгдэлһээ гараа. Байгша оной найма һарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Август соо амжалта туйлаабди. Һарын түсэб 126,7 процент хүргэгдэһэн байна. Арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ, туһаламжа хүлеэжэ һуухагүй гэжэ леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, бүхы коллектив шиидэһэн байгаа. Бултанай эдэбхи үүсхэл хэзээдэшье амжалта асардаг.

Совет правительство, Коммунис парти модошодто саг үргэлжын анхарал хандуулна. Хүсэ ехэтэй техникээр хангана, ажаһуудалай, культурна таарамжатай эрхэ байдал олгохо гэжэ оролдоно. Модо шэрэдэг хүсэ ехэтэй машина, таллуулгын трактор, модо ашаха, буулгаха кранууд болон ондоошье техникэ ой тайгада ерэнхэй. Модошодой ажал нилээд хүнгэрөө.

Би залуу трактористби. Модо таллуулгын трактор гурбадахи жэлээ жолоодожо ябанаб. Минии аха нүхэд Александр Андреевич Домрат, Емельян Иванович, Яковлев ой тайга соо үнинһөө ажаллана. Гартаа һүхэ бараад лэ, модо өөһэдөө тэргэдэ ашажа, морёор зөөжэ байһанаа хөөрэдэг. Хүшэр лэ хүндэ ажал һэн. Тэрэ байдал һанахада, мүнөө ямар ехэ хубилалтын болоһые, техникын манай ажабайдалда үргэнөөр нэбтэрэн ороһые ойлгохоор.

Тэрэ хуушан байдал үнгэрэн ошоо. Модо бэлэдхэгшэд мүнөө үеын техникээр хангагдаа. Тиимэһээ манай урда шанга эрилтэ табигдаха ёһотой, тэрэниие дүүргэхэ уялгатайбди.

Минии ажалладаг Атхатайн модо бэлэдхэлэй участок сентябриин түрүүшын хахад соо 572 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай байгаа. Тэрэниие дүүргэхэ аргатайшье байгаабди, дүүргээшьебди. Харин заримдаа хүшэр байдал ушарһан зандаа. Юуб гэхэдэ, техникээ үшөө һайнаар ашаглажа шаданагүйбди. Энэ ушарһаа машина, трактор эбдэржэ, элдэб бэрхэшээл тохёолдоно. Запасной частьнууд дутална.

Манай мэдэлдэ үгтэһэн техникэ зүбөөр хэрэглэхэ, һайнаар ашаглаха гээшэ бүгэдымнай уялга гэжэ һананаб. Тиигээ һаа ажалнай урагшатай байха, түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ. Бүхы юумэн манай өөһэдымнай гарта. Техникэдээ эзэн ёһоор хандаад, тэрэнээ зүбөөр хэрэглээд байбал, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажал, амжалта туйлагдаха. Энээниие леспромхозойнгоо байдал, жэшээ дээрэһээ ойлгожо абаабди.

А. АМОСОВ,
Шулуутайн леспромхозой тракторист.

ТОО, БАРИМТА

★ **Россин ой модые хамгаалха түрүүшын указ 1703 ондо Пётр I гаргаһан байна. Мүн энэ жэлдэ Измайловска ой модоной заповедник байгуулха гэжэ тэрэ захирһан юм. Петр I захиралтаар Эхэ орон доторнай түрүүшынхеэ ой модо отолхо гурим батлан абтаһан байна.**

★ **1918 оной майн 14-дэ В. И. Ленинэй, Я. М. Свердловэй гараа табиһан «Ой модон тухай» гэһэн декрет Совет республикын гүрэнэй түрүүшын алхамуудай нэгэн болоно. Ногоон баялигые ашагтай һайнаар хэрэглэхые энэ дүрим хараалһан юм.**

★ **Модоной нэгэ кубометрһээ 200 килограмм целлюлозо гү, али 6000 дүрбэлжэн метр целлофан, али 20 литр уксусна кислота, али 70 литр архиин спирт, али 1,5 мянган метр вискозно торго хэжэ болохо. Модоной нэгэ кубометр хаядаһа хэрэглэжэ, этиловэ спирт абаа һаа, 250 килограмм орооһо, али 600 килограмм хартаабха алмахаар.**

★ **Ойрын жэлнүүдтэ ой модоной шэнэ районуудые ашаглахын тула 2,5 мянган километр утатай түмэр харгы баригдаха.**

★ **Саарһанай текстильнэ, шиннэ промышленностиин хэрэглэмжэ хангахын тула 1965 ондо 3 мянга үлүүтэй тонно һайн шанартай целлюлозо үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа. Харин табан жэлэй һүүл багта целлюлозо үйлэдбэрилгэ 2,5 дахин ехэ болохо.**

★ **Ой модоор хамгаалагдан хүреэлэгдэһэн полинуудһаа ургаса абалга дунда зэргээр иимээр нэмээгдэнэ: 1 гектар орооһото культура болон наран сэсэг—3 центнерээр, саахарай свекло, овощ—60, силосто хэрэглэгдэхэ кукуруза—70, олон жэлэй ногооной үбһэн 3 центнерээр.**

★ **Ой модоной ажахыда. модоной промышленностьда мүнөө 3 миллион үлүүтэй хүн ажаллана. 2 мянган лесхоз модо һуулгаха, тэрэнэй хойноһоо харууһа эмхидхэхэ ажал дүүргэнэ.**

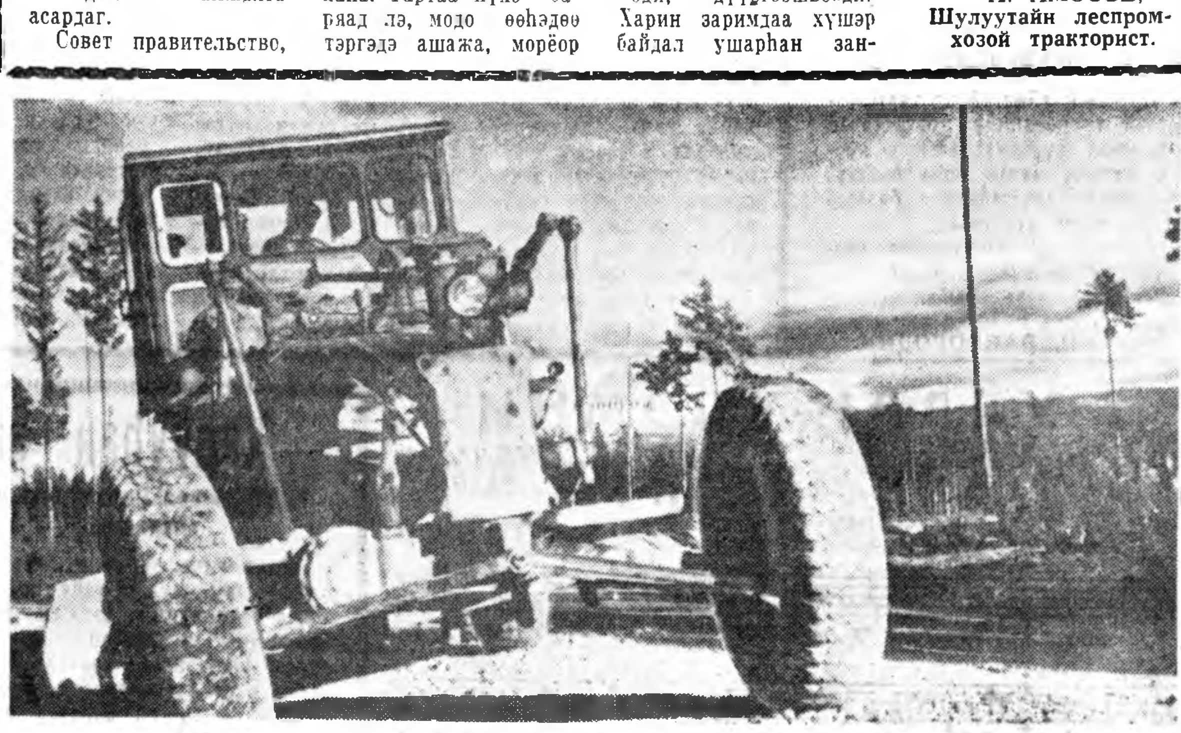

Техникэ ой тайга зэдэлүүлээ гэжэ дэмы хэлсэнэгүй. «Дружба» хюрөө, гидроклин, нэгэ доро ехэ модо ашаха, буулгаха кран, хүсэ ехэтэй автомашина, трактор модошодой ажал нилээд хүнгэн болгобо. Модо һаадгүйгөөр шэрэхын тула ой тайга соо шэнэ харгынууд баригдана. Харгы барилга дээрэ хэрэглэгдэдэг техникын нэгэн дээдэ зураг дээрэ харуулагдана. Отологдоһон модон ТДТ-75 трактораар таллуулагдажа байна. (Доодо зураг).

БАЯН ХЭШЭГЫНЬ БАЯСУУЛНА

Баян намарай хэшэг гансашье поли, огород, саадта ургадаг бэшэ, хүбшэ тайгын хүндыдэ яһала ехэ байдаг хаям. Байгаали хэлэшэгүй баян. Ой тайгада элдэб янзын жэмэс, һархяаг, эм домдо ородог ургамалнууд ургана. Тоолоод ерэхэ болоо һаа, ойн 60 янзын жэмэс, 60 янзын һархяаг, 120 янзын ургамалые эд хэрэглэгшэдэй кооперациинхид түүжэ бэлдэнэ. Энэ жэлдэ хүбшэ тайгын ургаса ямар байгаа гээшэб?

— Ой тайгада жэмэсэй ургаса энэ жэлдэ хэлэшэгүй һайн,—гэжэ СССР-эй ЦСУ-гайхид мэдээсэнэ.—Энэ зун 40 мянган тонно тухай жэмэс суглуулагдаа. Нёдондо жэлэйхиһээ хэдэн мянган тонно үлүү болоно. Мүн зэрлиг үлир, яблока суглуулагдажа эхилээ. Үшөө намарай жэмэсүүд, һамар суглуулагдажа байна.

Энэ жэлдэ алирһан эртэ эдеэшээ. Тэрэниие нёдондонойхидо орходоо таба дахин ехээр суглуулагдаа. Алирһан гээшэмнай ехэл хэрэгтэй жэмэс. Тиимэһээ тэрэниие худалдажа абаха хүнүүд олон.

Энэ жэлдэ һархяагай ургаса хэмгүй. Хэдэ мянган тонно энэ һайн эдеэн бэлэдхэгдээд байна.

Мүнөө намар яһала наратай, бороо бага ороно. Тиимэһээ жэмэс, һамар ехээр түүгдэхэнь.

Хүбшэ ойн хэшэгые түүхэ гээшэмнай гансал эрилтын хэрэг бэшэ, харин сүлөөтэй сагта һайнаар амаржа, сэбэр агаарта ябажа, хүбшэ тайгаяа хүндэлхэдэ ехэл һайн даа.

Д. СМИРНОВ,
ТАСС-ай корр.

Россин эгэшэ дүү республиканууд

ВОРГА-ШОР—ЕРЭЭДҮЙН ЕХЭ ШАХТА

ВОРКУТА. (ТАСС). Хойто зүгэй нүүрһэнэй кочегаркын түбһөө—Воркутаһаа баруугаар ехэ барилгын талмай ербын харагдана. Мүнхэ сэбдэг хүрьһэтэй Ворга-Шорой коксологдодог нүүрһэнэй уута дээрэ—Печорын бассейндэхи ерээдүйн ехэ арга боломжото газарнуудай нэгэндэ—угаа томо шахта баригдажа байнхай.

— Ворга—Шор гээшэмнай «Хойто зүгэй Донбассай» үглөөдэрынь, тэрэнэй тон баян, арга боломжо ехэтэй район болоно. Үйлэдбэриинь түгэс бүрин оньһожоруулагдаһан, автомадаар зэбсэглэгдэһэн шахтанууд эндэ баригдахаар хараалагданхай. Тэдэнэй түрүүшын гурбаниинь «Воркутауголь» комбинадай мүнөөнэй бүхы шахтануудһаа һурагтүй ехэ нүүрһэ үгэхэ байха.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ ашаглалгада орожо эхилхэ энэ ехэ шахтын түхэл хэлбэринь улам тодоор харагдажа эхилээ. Котельнын байранууд, машинын байшангууд баригдана. Захиргаанай ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай барилга дүүрэхэ дүтэлөө,—гэжэ «Печоршахтострой» комбинадай начальник **В. Радченко** ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ.

ХАДЫН ТОСХОНУУДТА ГАЗ ОРУУЛАГДАНА

НАЛЬЧИК. (ТАСС). Кабардино-Балкариин тосхонуудта газ оруулагдажа эхилээ. Шалушкиин, Новоивановкын, Новополтавкын таряашад һаядаа байгаалиин газ хэрэглэдэг болохонь. Газай сорго шэжэмүүдһээ холо байдаг, үндэр хадын тосхонуудай хүн зоной гэрнүүдтэ шэнгэн газ хэрэглэхэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Ерэхэ жэлэй һүүл багта Кабардино-Балкариин хүдөө тосхонуудай 5 мянга гаран гэр байрануудта газ оруулагдахаар хараалагданхай.

ВЫГ МҮРЭН ДЭЭРЭХИ СТАНЦИНУУД

ПЕТРОЗАВОДСК. (ТАСС). Карелиин шухала барилгануудай нэгэн—Выг мүрэн дээрэхи Палакоргска ГЭС ашаглалгада оруулагдахаяа байна. «Спецгидроэнергомонтаж» трестын хабсаргагшад станциин ротор хабсаргажа дүүргэбэ. Энэ хүдэлмэринь графигаар хараалагдаһанһаа 1,5 дахин шахуу түргэнөөр дүүргэгдээ. Мүн хоёрдохи агрегадые хабсаргалга тиимэл түргэнөөр бүтээгдэжэ байна.

Палакоргска ГЭС—Выг мүрэн дээрэхи табадахи, һүүлшын гидростанци болоно. Эдэнэй түрүүшынхидынь—Маткожненскэ, Ондско ГЭС-үүд—10 жэлэй урда тээ ашаглалгада оруулагдаһан юм. Һүүлээрнь хойто мүрэнэй эрье дээрэ Выгостровско, Беломорско ГЭС-үүд хүдэлжэ эхилээ һэн. Энэл үе соо тэдэ станцинууд 5 миллиард шахуу киловатт-час хямда сэнтэй электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилөө. Палакоргска ГЭС-эй ашаглалгада ороходонь, Выг мүрэн дээрэхи станцинуудай хүсэн 28 мянган киловадаар нэмэхэ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХОТО—ШЭНЭ БАРИЛГА

МАХАЧКАЛА. (ТАСС). Махачкала шадархи Таркитау хадын хормойдо Дагестанай Хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай хото тогтоогдоо. Гол корпуеой гоё һайхан байшан баригдаба. Олон байратай энэ ехэ байшанда эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын 50 бүлэ нүүжэ ороо.

Зональна агрохимиин лаборатори, мастерскойнууд баригдажа байнхай. Газар доро һоо гарадаг халуун уһа хэрэглэхэ теплицын комбинат баригдахаар хараалагдана. Соёлой ордон, дунда һургуули, саг үргэлжэ нээлгэтэй байха хүдөө ажахын выставкэ ойрын сагта баригдаха түсэбтэй.

Эндэхи институдта мүнөө 259 эрдэмтэд—олонхинь нютагай үндэһэ яһатан ажаллана. Институдай поли дээрэ (5 мянга гаран гектар газартай юм) Дагестанай, мүн бусад аха дүү республикануудай колхозууд, совхозуудһаа ерэһэн делегацинуудые ходо хаража болохо. Дагестанай эрдэмтэд виноград ургуулха, оньһон аргаар хуряаха технологи зохёоһон байна.

«ЗУУН ҮБШЭ ЭДЭГЭЭДЭГ» ЭМҮҮД

УФА. (ТАСС). Совет Башкирай 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ витаминна завод Калтасинска районой колхозник С. С. Сардаровай нэрэ дээрэ дурасхаалта бэлэг ба бэшэг эльгээбэ. Баяр баясхалан хүргэһэн, заводто айлшалан ерэхыень уряалһан иимэ бэшэгүүд тус предприятида хэрэглэдэг гол зүйл—нохойн хоншоорой үрые элбэг ехээр суглуулһан хүнүүдтэ эльгээгдэдэг болонхой.

Хэдэн тонно «Элүүрэй һүлдэ» гэдэгые суглуулхын тула олохон арбаад километр газарта таража ургаһан нохойн хоншоорой эшэ соогуур махаха ушартай болоно. Тиигэбэшье нютаг нугын эдэбхитэд Уфадахи витаминай заводто хэрэгтэй тиимэ жэмэс суглуулжа үгэхын тула ехэхэн хэшээл гаргадаг байгаа. Харин мүнөө Цурюпын нэрэмжэтэ, Улу-Теляксака, Шаранска совхозуудта нохойн хоншоор ургуулдаг плантацинууд бии болобо.

Нохойн хоншоорой ургуулагдадаг талмайе табан жэлэй турша соо мянган гектар болгохоор хараалагдана. Тиигээд байбал, тус предприятинь нохойн хоншоорой үрөөр дуталдахаяа болихо. Гэхэ зуура, саашадаашье «ойн плантацинуудһаа» нохойн хоншоорой үрэ суглуулдаг колхознигуудай туһаламжаһаа арсахагүйнь элитэ.

Мүнөө Башкирай нохойн хоншоор ургуулдаг плантацинуудта энэ жэмэсэй ургаса хуряагдажа байнхай. Үнэтэ шухала ашаа тээһэн машинанууд Уфагай витаминна завод тээшэ таһалгаряагүй табилуулна. Эндэ шэнэ ургасын үрөөр «зуун үбшэнһөө эдэгээхэ» шухаг эмүүд буйлуулагдадаг.

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

Телефоноор тагнуул хэнэ

ВАШИНГТОН, сентябриин 16. (ТАСС). Гансахан «Америкэн телефон энд телеграф компани» гэдэгэй алба хаагшад үнгэрэгшэ жэл Америкын городууд хоорондын телефоной 36 миллион хөөрэлдөөе нюусаар шагнаһан байна. Тус компаниин вице-президент Губерт Кертс гэгшэ гүрэнэй алба хаагшадые тагнадаг ябадал шалган мүрдэхэ сенадай нэмэлтэ комиссиин заседани дээрэ иимэ юм дурдаа. Намда ороһон мэдээнүүдэй ёһоор, тэрэ компаниин тэгнэн шагнадаг таһалгануудта «федеральна агентнүүд» ородог байна гэжэ нэмэлтэ комиссиин түрүүлэгшэ сенатор Лонг мэдүүлбэ. Лонгын комиссиин элирүүлһэн баримтануудһаа харахада, американска гражданинуудай хубиин ажабайдалда хамааралга хэтэржэ байнхай.

Де Митчеллые үмэглэн хамгаална

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 16. (ТАСС). Үнгэрэгшэ намар американска студент Дэвид Митчелл вьетнам арадта эсэргүү хорото муухай дай үүдхэһэн США-гай армида алба хэхэеэ арсаһан юм. Энэ хадаа Вьетнамда эсэргүү дайе буруушаалгын тэмдэг болгон өөрынгөө сэрэгэй-бүридхэлэй карточка үгы хэһэн түрүүшын американец байгаа. Митчелл табан жэл түрмэдэ хаагдаха, 5 мянган доллар яла түлэхөөр сүүдлүүлээ һэн.

Иимэ шэрүүн шиидхэбэриин гараһанай һүүлээр Холбооото Штадууд дотор, дэлхэйн олохон оронуудта энэ үнэн сэхэ хүбүүе үмэглэн хамгаалха хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Митчеллые хамгаалха комитет Нью-Йоркдо эмхидхэгдээд, тэрээндэ Холбооото Штадуудай олониитын элитэ ажал ябуулагшад оронхой.

Үсэгэлдэр тунхаглагдаһан, «Митчеллэй хэрэг тушаа хамтын декларацида» Англиин мэдээжэ философ Бертран Рассел, Нобелевско шангай лауреат, физик Макс Борн, Бразилиин эрдэмтэ Жозуэ де Кастро, итальян уран зохёолшо Данило Дольчи болон олониитын бусад элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад гар табяа.

«Митчиллэй ябадалые бүрин дэмжэнэбди. Сүүдэй урда Митчелл зогсохо бэшэ, харин Холбооото Штадууд ба хүн түрэлтэндэ эсэргүүгээр тэдэнэй хэжэ байгаа хорото муухай ябуулганууд зогсохо ёһотой гэжэ деклараци соо хэлэгдэнэ.

У Тан шиидхэбэреэ хубилгаагүй

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 16. (ТАСС). ООН-ой генеральна секретариин тушаалһаа гараха гэһэн шиидхэбэреэ У Тан үсэгэлдэр лаблаба. Энэ тушаалда ороxоор шэнэ кандидадые бэдэрэлгэдэ анхаралаа хандуулхыень ООН-ой дэргэдэхи түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые уряална.

У Тан ООН-ой ордон соо эмхидхэгдэһэн сайлалгын үедэ журналистнуудай урда үгэ хэлэбэ.

Саравагта онсо байдал соносхогдоо

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Малайзиин правительство Хойто Борнеодохи (Калимантан арал) Саравак штадта онсо байдал соносхобо. «Политическэ ба «конституционно зүрилдөө» усадхахын тула иимэ хэмжээн абтаһан байна. АП агентствын Куала-Лумпураһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Саравагай засаглагша партиин хүтэлбэридэ ехэ арсалдаанууд гараад, штадай гол министр Нингхан гэгшын тушаалһаа гаргагдаһанһаа уламжалан иимэ зүрилдөөн болоо ха.

„Хёмороон хүлгөөн болохоор оршон байдал тохёолдонхой"

АЛЖИР. (ТАСС). «Урда Африкада хёмороон хүлгөөн болохоор оршон байдал тохёолдонхой» гэжэ Африканска национальна конгресс (АНК) гэдэг, ЮАР-та хоригдоһон партиһаа Алжирта байдаг түлөөлэгшэ Джонни Макатини Алжирай информационно агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Эрхэ сүлөөгэй түлөө ажалшадай тэмсэл

ИТАЛИ (РИМ). Италиин целлюлозно промышленностиин хүдэлмэришэд, алба хаагшад хоёр үдэрэй забастовко хэбэ. Тиихэдээ ажалай шэнэ хэлсээ баталха эрилтэ табяа.

Специя хотын судна бүтээгшэд верфьнүүдтэхи үйлэдбэри хаһаха гэһэн ээдэйнь һанаашалгые буруушааһанай тэмдэг болгожо хүдэлмэреэ зогсообо. Энэнь Италиин Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин, Италиин Ажалшадай профсоюзуудай, конфедерациин, Италиин ажалай холбооной уряагаар соносхогдоо.

ЭКВАДОР (ГУАЯКИЛЬ). Эквадорой эрье шадархи провинцинуудай гүрэнэй һургуулинуудта хүдэлмэрилдэг хэдэн мянган багшанар һара үлүүтэй соо буһалгаалаа. Һаатуулагдаһан салингайнь заримые правительствын түлэһэнэй һүүлээр багшанар хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Гэхэ зуура зарим бүлэг багшанар тэдээндэ үгтэхэ ёһотой бүхы салин түлэхэ эрилтэ табижа забастовкоёо үргэлжэлүүлһээр.

АВСТРАЛИ (КАНБЕРРЭ). Австралиин үндэһэн зоной дундаһаа буһалгаалан бодоһон малшадай салин хүлһые байгша оной ноябриин нэгэнһээ хойшо нилээд нэмэхэ тухай, нютаг зоной бүлэнэртэ тэдхэмжэ үзүүлхэ, тэдэнэй ажаллахада таарамжатай байдал хангаха тухай хэлсээн үни удаан тэмсэһэнэй һүүлээр туйлагдаа. Энэ хэлсээндэ буһалгаалан бодогшодой, профсоюзуудай, засагай газарай, зөөриин ээдэй түлөөлэгшэд хабаадаба.

Австралидахи мал үдхэдэг эгээн ехэ фирмэнүүдэй нэгэнэйнь (Веир-Хилл) ээдэй зүгһөө тэндэхи хүдэлмэришэдэй—үндэһэн зоной стачкые үлэсхэлэн байдалаар, хэһээлгэ мүрдэлгөөр дараха гэһэн һэдэлгэ ороной хүдэлмэришэн ангиин зүгһөө эрид шанга эсэргүүсэлгээр угтагдаа.

Веир-Хилл нютагай хүдэлмэришэдэй эрилтые хойто зүгэй нютагуудтахи олохон фермэнүүдэй малшад дэмжэбэ.

Туйлагдаһан хэлсээн үндэһэн малшадай эрилтые дүүрэн хангаагүйшье һаа, һуурин зоной шухала илалта болоно.

АРГЕНТИНЭ (БУЭНОС-АЙРЕС). Аргентинын ниислэл хотын саарһанай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэд 24 часай забастовко хээ. Үйлэдбэриин ээдэй зүгһөө хуули бусаар ажалһаа гаргагдаһан профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдые бусааха эрилтэ табиба. Энэ забастовкоһоо уламжалан, Буэнос-Айрестахи тус һалбариин харьяата бүхы предприятинууд хаагдаһан байна.

США (НЬЮ-ЙОРК). «Метрополитен оперо» гэжэ американска мэдээжэ оперно театрай шэнэ сезон сентябриин 17-до нээгдэхэнь. Американска композитор Самуил Барбер гэгшын «Антоний ба Клеопатра гэжэ оперо мүнөөдэр харуулагдаха.

Гэбэшье энэ оперо табиһанай һүүлээр «Метрополитен оперын» хүшэгэ удаан саг соо буулгагдаха ушартай болоо.

Оркестрэй баталһан контрактын болзор дүүрэбэ. Шэнэ договор баталха үедөө салин хүлһэ нэмээлгэхэ гэһэн оролдолгоһоонь үрэ гараагүй. Энээнһээ уламжалан, хүгжэмшэдэй хэһэн забастовко ужаг шэнжэтэй байжа болохо гэжэ мэдээсэбэ. Театрай шэнэ зүжэгүүд таһалдахын аюулда оронхой.

Фото-зурагай конкурс үргэлжэлһөөр

Фото-зураг буулгагшадай, фотограф мэргэжэлтэдэй хүдэлмэринүүд 1967 оной октябриин нэгэн болотор үргэлжэлхэ гэжэ «СОВЕТ ЗАСАГАЙ 50 ЖЭЛ» гэһэн фотоконкурсын жюри дахяад һануулна.

Тэрэшэлэн жюри «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй уншагшадай дунда «Таатай нэрэ, тайлбари һанагты» гэһэн темэдэ конкурс соносхобо.

Гурбан фото-зурагууд дээрэ толилогдоно. Тэрэнэй нэгэндэнь гү, али бултандань шье нэрэ тайлбари һанажа бэшэ—танай дуран.

Фото-зураг дорохи нэрэ, тайлбари нэгэ гү, али хэдэн үгөөр бэшэһэн байжа болохо. Ехэл һаа энэнь машинкаар сохюулһан нэгэ хуудаһанһаа үлүү бэшэ аад, тобшоор, уран үгөөр бэшэгдэһэн, тиихэдээ зурагайнгаа удхые тодоор, дүүрэн гаргаһан байхаа ёһотой.

Эрхим һайн гэжэ тоологдоһон нэрэ, тайлбари байгша оной декабрь соо манай газетэдэ толилогдожо, тэдэнэй авторнууд дипломууд болон дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаха юм.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Һаяхан Буряадай уран зохёолшодой холбоондо партийна суглаан үнгэргэгдэбэ. Баку хотодо үнгэргэгдэһэн Ази, Африкын уран зохёолшодой нэгэдэлэй комитедэй конференциин хүдэлмэри тухай республикымнай уран зохёолшодһоо тэндэ хабаадалсаһан Н. Г. Балдано, Н. Г. Дамдинов гэгшэд суглаанда хабаадагшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Мүн энэ суглаан дээрэ Буряадай уран зохёолшод эрхэ сүлөөгөө хамгаалан жагсаһан вьетнам арадтай нэгэн һаналтай байһанаа мэдүүлжэ, тусхай тогтоол батална. Тэрэ тогтоолой ёһоор манай зохёолшод вьетнам арадта зорюулһан тусхай согсолбори ном хэблэжэ, мүнгыень тэмсэлшэ арадай туһада үгэхэ юм.

ДУУНАЙ ХОЙНОҺОО...

СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин таһагай Буряадтахи филиалай хүдэлмэрилэгшэ Даша-Нима Дугаров арбаад жэлэй турша соо түрэл арадайнгаа аялга, дуунуудые суглуулжа байдаг. Хори буряадай 266 дуунай ном бэлдэжэ, тэрэ хэблүүлээ һэн. Д-Н. Дугаров буряад дуунуудай 2 боти бэлдэнхэй. Тэрэнь барандаа Сэлэнгын буряадуудай дуунууд байха юм. Мүнөө үень 3-дахи ботидоо оруулхаяа баруун буряадуудай аялга, дуунуудые суглуулжа байнхай.

Нүхэр Д-Н. Дугаров хүдөө нютагуудаар магнитофон абаад ябадаг юм. Тиигэжэ үргэн олон уншагшад гансашье дуунуудай үгэнүүдээр һонирходог бэшэ, тэдэнэй аялгые нотодо оруулдаг юм.

Байгша оной зун Д-Н. Дугаров арадай аман зохёол бэдэрэн шэнжэлхэ тусхай экспедициие толгойлжо Эрхүүгэй областиин Ойхон, Качуг, Боохон, Эхирид-Булгад болон бусадшье нютагуудаар ябаа юм. Тэндэ 336 дуун бэшэгдээ. Гадна киногой лентэ дээрэ элдэб ёохор, арадай бусадшье зугаа нааданууд буулгагдаһан байна.

Д. МАДАСОН.

Жэлэй түсэб дүүргэгдээ

Яруунын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэлэдхэлэй конторын хүдэлмэрилэгшэд нооһо, үндэгэ, малай арһа бэлдэхэ жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Түүхэй эд бэлэдхэлгээр кооперациин хүдэлмэрилэгшэд Власевский, Ешеева, Цыбанова гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана.

В. БАЙБОРОДИН.

ШЭНЭ ДОКУМЕНТНҮҮДТЭЙ ТАНИЛСАХАДА...

Эрхүүгэй арадай ажахын институдай доцент З. Тагаров, В. М. Серовой ажал ябуулгые алишье талаһаань бодотоор элирүүлһэн шэнэ документнүүдые архивһаа олоһон байна. Мысовск тосхондо (мүнөө Бабушкин город) сүлэлгэдэ байха үедөө (1912 оной хабар, зун) В. М. Серов Эрхүүгэй генерал-губернаторто хандажа, олон бэшэгүүдые эльгээһэн юм.

Тэрэ бэшэгүүдэй олонхинь удхатай, һонирхолтойшье байна.

Жэшээлхэдэ, Василий Матвеевич Серов 1912-дохи оной апрелиин 18-най үдэр Эрхүүгэй генерал - губернаторто имэрхүү удхатай телеграмма эльгээһэн байна. «Апрелиин 15-най үдэр сүлэлгэдэ һууриһажахаар ерэһэн байнаб. Мысовск гэжэ тосхондо, саг зуура байрланхайб. Багшын мэргэжэлтэйб. Сүлэлгэдэ ябаха үедөө багшалагша бэлэйб. Захиргаанай түлөөлэгшэд, нютагай хүн зон баяр баясхалан хүргэгшэ һэн. Иишэшье, Мысовск тосхон ерээд байхадаа би багшалха дуратайгаа мэдүүлхэ хүсэлэнтэйб».

Хаанта засагай чиновнигууд энээхэн бэшэгтэм хайхарамжагүйгөөр хандаха гү, али огто хэрэгсээнгүй үнгэрхэ гэжэ тэрэ бэшэг соогоо Василий Матвеевич уридшалан бэшэһэн байна.

Эрхүүгэй генерал-губернатор В. М. Серовой хандалгые бүрин түгэс бэелүүлхэһээ байтагай, харюу бэшэгшье үгэхөө яараагүй бэлэй. Тиигэбэшье В. М. Серов Эрхүүгэй ноёд һайдуудта үшөө дахин хандаһан юм. 1912 оной июлиин 20-ной үдэр иигэжэ бэшээ һэн ха. «Танда хандажа бэшэхэһээм хойшо аяар гурбан һараһаа үлүүтэй саг үнгэрөө гээшэ. Мүнөө болотор ямаршье харюу абаагүй байһанһаа, юугээшье мэдэнэгүйб. Тиимэһээ урдань хандажа бэшэһэн бэшэгүүдэйнгээ удхые дахин дабтаха ушартай болонob...

Бэшэгэйнгээ эсэстэ Василий Матвеевич эридээр иигэжэ мэдүүлһэн юм. «...Уставай ёһоор хөөрэлдэхэ болоо һаа, сүлэлгэдэ эльгээгдэһэн хүнүүдтэ үнэн сэхээр ажаллаха, өөрыгөө хангаха арга үгтэнэ бшуу. Ушар тиимэһээ хүн бүхэн урдань эрхилжэ байһан мэргэжэлээрээ ажаллаха гү, али шэнэ һонин байдалда тааруу ажал хэжэ болохо гэжэ һанамаар. Намда багшын ажалһаа һайн юумэн олдохогүй гээшэ. Эрхилжэ ябаһан ори гансахан мэргэжэл бшуу.

Һүүлэй үедэ ажаглажа ябан гэһээм, сүлэлгэдэ байгша интеллигентнүүдэй олонхинь өөртөө таарамжатай ажалда ябалсаха аргагүй дээрэһээ үни удаан сагта тураха, тарьеш ушартай болоно. Таарамжатай ажалай олдоогүй хадань, өөрынь бэедэ муугааршье нүлөөлэг, эндэһээ тарьен- нэ аабзаб».

Имэрхүү удхатай мэдүүлгэ мэтэр лэ ну- лөөлһэн байна. Сүлэлгэдэ байһан нүхэрнүүдтөө урогуудые үгэхэ бэшэ, харин нютагайхи- дай үхибүүдтэ ... тэнь ошожо урогуудые үгэжэ байхыень Эрхүүгэй генерал-губернатор 1912 оной июлиин нэгэндэ зүбшөөһэн юм.

С. МИХАЙЛОВ,

„Бурханай хайра туһаар" гэһэн статья тушаа

МУХАР ҺУЗЭГ ЭРДЭМ УХААНТАЙ ЭБСЭШЭГҮЙ

Нүхэр Д. Цыбенов, танай бэшэһэн бэшэг уншаад байхадаа таниие ехэл һүзэгтэй гэжэ ойлгогдоо. Теэд таниие бурханда мүргэдэг, үргэл мүргэл хэдэг, ехэ һүзэгшэ хүн гэжэ хэншье гэмнэхэгүй ёһотой. Тэрэ хадаа танай хубиин хэрэг. Юундэб гэхэдэ, Советскэ Конституциин 124-дэхи статьягай ёһоор, шажанда шүтэхэ, бурханда һүзэглэхэ ябадал совет гражданин бүхэнэй хубиин хэрэг гэжэ сэхэ хэлэгдэнэ. Тиибэшье совет гражданин бүхэндэ шажанай хорото нүлөө тухай эрдэм ухаанай эшэ үндэһэн дээрэ баримталан элирүүлжэ, үргэн арадай дунда нэбтэрүүлхэ, ойлгуулхамжын хүдэлмэри ябуулха эрхэ үгтэһэн байха.

Коммунис үзэл сурталай үндэһэ һуури табигша Карл Маркс «Шажан гээшэ арадые мунхаруулагша хара тамхин гээшэ» гэжэ хэлэһэн байна. Хүн бүхэн эхын умайһаа гарахадаа һүзэгшөөр гарадаг бэшэ. Хожомоо ухаан бодолтой болоод ябахадаа, һүзэгтэй эхэ эсэгын нүлөөһөө, шажаниие баригша ламанарай нүлөөһөө, бусад элдэб шалтагаанһаа һүзэгтэй, бэшархэлтэй болодог. Ташье нарай нялха байхадаа һүзэгтэй байгаагүй байхат. Ухаажажа ябахадатнай, эхэ эсэгэтнай, лама бөөнэр нүлөөлөө ёһотой.

Тиин саашань хэдэн асуудалда тогтохоо һанаа һэм. Бэшэг соогоо ажалша бэрхэ, һуралсалдаа һайнаар хандадаг ашанартайб гэнэт. Тэдээндээ һүзэглэхэ нүлөө үгэнэгүйб гэнэт. Тиимэл һаа, ехэ һайн гээшэ. Тэдэ ашанартнай мүнөө эдир залуунууд, эрдэмдэ һуража, Эхэ орондоо ашатай туһатай хүнүүд болоһойбди гэжэ хүсэжэ ябанад. Тэдэтнай коммунизмын үедэ ажаһууха хүнүүд болохо ха юм. Ашанарни бурханай хайраар элүүр энхэ, үбшэн зоболондо баригдадаггүй, габшагай гаһуур, халуурхашье гээшые мэдэдэггүй гэнэт. Ашанартнай ажал хүдэлмэри хэдэг, һургуулида һуража байхадаа, спорт, физкультураар бэе махабадаа шангадхадаг, эмшэлэгшын харууһан доро байхадаа элүүр энхэнүүд ябаа ёһотой. Али нэгэнэйнь үбдөө һаа, танай шүтэдэг бурхан гэнтэ обёоронгүй, нютагайтнай эмшэн врач туһалжа, үбшэнһөөнь абаха байха гэжэ бата һанагдана.

Обоо тахижа, орон дэлхэйн бурхашуулда үргэл мүргэл хэһэмнай, бороо орожо; үбһэ ногоон, таряа талхан һайнаар ургаа гэнэт. Байгаалиин жама ёһо научнаар мэдэхэгүй танда тиигэжэл һанагдаа ёһотой даа. Ган гасуур бололго, бороо хура орожо, үһөөрэлгэ, үерлэлгэ агаарай байдалһаа, нара һарын нүлөөһөө болодог ха юм даа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай фронт дээрэ, хүнэнай хажууда, алуулхаяа байһыемни бурхан абараа һэн гэжэ бэшэһэн байнат. Дайнай газарта ябахадаа, ухаан бодол соогоо хододоо бурхан абарһай, үршөөһэй гэжэ һанажа ябаһан байгаа гээшэт. Тэрэ һанал бодолтнай ураг толгойдотнай шунашаһан байжа, ондоо юумэнэй (шубуушье байжа болоо ёһотой) абяа гараһые бурхан дуугарба гэжэ һаналтнай хүтэлөө бэзэ. Юумэнһээ айжа ябаһан хүнэй нюдэндэ, ойн хара гозуули хара баабгай болоод, эреэн дээһэн могой болоод харагдадаг ушарнууд яһалал байдаг. Үдэртөө һанажа ябаһан бодолнууд һүниндөө зүүдэн болоод харагдадаг шуу.

Та хэршье һүзэгтэй, бурханда мүргэжэ, үргэл мүргэл хэдэгшье һаа, түрэл колхозойнгоо ажалда эдэбхитэй хандадаг байнат. Энэтнай танай һайн тала байна даа. Үшөөл оролдожо, коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулыт даа.

Б. НАМСАРАЙН, багша.

Агын округ.

УЛААН-ҮДЭМНИ

Үгэнь Мэлс САМБУЕВАЙ — *Хүгжэмынь Станислав УЛАХАНОВАЙ*

Дуулим тайгын хүбүүнэй
Дуугай зүрхы хүлгүүлээд,
Улаан-Үдэм, намайгаа
Угтаа бэлэйш налгайгаар.

Дабталга: Улад зондоо алдартай
Улаан-Үдэм һайхан даа!
Дуран золдоо жаргалтай
Дуулан сэнгүү байхам даа!

Һууша дорюун солоороо,
Дууһашагүй золоороо
Халуун дурым буляагаад,
Холын замда уряалааш.

Дабталга:

Тайбан сагай намдуутаар
Таатай саадаа надхуулаад,
Хүлгөө зүүдээ мануулаад,
Хүдөө талым һануулааш.

Дабталга:

Наадан зугаа шууяатай,
Найдал хонгёо сууряатай
Улаан-Үдэм, намайгаа
Угтаа бэлэйш налгайгаар.

Дабталга:

Харууһан нютагай һонин

1. Үбгэжөөл Раднаашхын хөөрөөн

Үбэлжөөнэй ойрохоно, харгын хажуу тээ, гараар үбһэ сабшажа ябаһан хүнгэн, сарюун үбгэжөөлтэй золгобобди. Намтай суг ябаһан, эндэхи колхозой бригадир Буда Лубсанов урда тээнь:

— Энэшни 70 наһатай Раднаашха үбгэжөөл гээшэ,— гээ бэлэй.

Раднаашха үбгэн үндэр наһатайшье һаа, тамир хүсэеэ табяагүй, болдогтойхон сабшалангые боро хүрьһөөрнь хюһажа байһанаа бидэнэй ойро һуужа, нютаг тухайгаа иигэжэ хөөрөө һэн:

— Урдань Харууһанай голоор Харангай тайшаа Ринчин Сотиевай, гулваа ноён Зана Цыбикжаповай мүн хэдэн баяшуулай үхэр малнууд хушуурагша бэлэй. Тэрэ үедэ газар дайдын үрэжэлшье өөдтэй бэшэ һаабза. Юрэдөө урданай юумэн ула болоо гээшэ,—гээд, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ—шэнэ сагта уһалуури хэһэнэй ашаар, сабшалан нугамнай үбдэгсөө ногоогоор эбхэржэ, ниитын малда үбһэ тэжээл элбэгээр абтадаг болоо. Түргэн урасхалта хадын Онёо голой уһаар 300 гектар сабшалан уһалагдажа, га бүриһөө 10 һайса гаран центнер үбһэн абтаа,— гээд Раднаашха үбгэн омогорхолтой һуугаа һэн.

2. Колхозой холын бригадада

Харууһан гээшэмнай эндэхи колхозойнгоо холын бригада мүн. Тус бригадын түб тосхон улам бүри урган хүгжэнэ. Гансахан һүүлшын хоёр жэлэй туршада эндэ хоёр-хоёр байратай арбаад шэнэ гэрнүүд баригдаа. Колхозой түбһөө 20-ёод модондо оршодог Харууһанай бригадын ажалшадые ажаһуудалай талаар хангаха хэрэгтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ехэхэн оролдолго гаргаа юм. Тиигэжэ эндэ магазин, медпункт, уужам гэртэ улаан буланшье нээгдэнхэй. Мүн шэнээр барилгаһан, уралаар ... лаасуулагдадаг түхеэралгатай шэнэ һургуулида холо ойрын малшадай үхибүүд һуралсана. Эндэхи юрын айлда оробол — захижа абадаг олон янзын газета, журналнуудтай, эгээл шэнэ радиоприёмник гү, али радиолотой, мебельтэй байха.

3. Ажалай түрүүшүүл

26 наһатай хонишон Даши-Нима Сундуев 530 толгой эрһаг хонидой отарые даажа байдаг юм. Үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгэдэ энэ нүхэрнай эрхим бэлэдхэлтэй байһанай ашаар хонидоо гээлтэ, хоролтодо оруулангүй, тобир тарганаар тарагажа шадаа. Тиимэһээл нооһо абаха түсэбөө урда мэтэ энэшье жэлдэ үлүүлэн дүүргэһэн һэн. Энэ нүхэрнай «Ажалда шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаа һэн.

Тэрэшэлэн Владимир Бартоев, Буда Мормоев гэгшэд жэл бүри хонидой нооһо хайшалхын магтаалда хүртэдэг байна. Энэшье жэлэй хайшалалгын үедэ В. Бортхоев 900-гаад толгой хонидой нооһо абажа, хайшалагшадай дунда колхоз соогоо эрхимлээ һэн. Тиигэжэ эдэ хоёрнай тус тустаа велосипед шангда хүртөө юм.

10 гаран жэлдэ колхозойнгоо адуушанаар ажаллажа байһан Ким Ринчинов, комсомол басаган Ц. Липхаев, коммунист Б. Лубсанов, механизатор Б. Мыжитов, тоо бүридхэгшэ Б. Эрдынеев, юрын ажалшан С. Базаров болон бусадшье нүхэд, түрэһэн гарһан Харууһан нютагтаа суурхана.

С. ОЧИРОВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Баргажан. **Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.**

Сүүд дээрэһээ АРХИИН ХАЛУУГААР...

Харанхы һүни һэн. Закаменск городой Конституциин үйлсэдэ оршодог 16 номерой гэртэ ажаһуугшад галзуу хашхараанһаа гэнтэ һэришэбэ:

— Би юрэдөө, шамайе мяхалжархихаб.

— Наһан соогоошье мартахагүйш...

Тэрэ һүни Васильевагай гэрэй үүдые эбдэхэһээ нааша наяргажа байгаад, аманда орошогүй үгэнүүдээр хараал табиһан хүйхэрые милициин таһагта асархадань, Зэдын комбинадай заһабарилгын заводой хүдэлмэрищэн Владимир Пронин байшоо. Энэмнай урда тээньшье Васильевагай гэртэ орохоёо һанажа, элдэбээр аашалхадань, хүн зон болюулһан юм. Нэгэтэ тэрэ хатарай талмай дээрэ һогтуугаар элдэб ааша гаргаһан байгаа. Пронин хүдэлмэриин үедэ архидаад, ажалай журам нэгэтэ бэшэ эбдэжэ, нүхэдэй сүүдтэ ороһон юм. Ниитын гүрим эбдэһэнэйнгээ түлөө жэлэй туршада хоёр дахин богони болзороор эрхэеэ хаһагдаа һэн. Гэбэшье Пронин эдэ бүгэдэ хүмүүжүүлхы зорилготой хэмжээ ябуулгануудые хараадаа абажа, өөртөө туһатай шүүмжэлэл хээгүй байшоо.

Захааминай арадай сүүд Пронинай хэрэгүүдые хаража үзөөд, 4 жэлээр эрхыень хаһаба.

Сүүдэй зал соо һуугшад энэ шиидхэбэриие нэгэн һаналтайгаар дэмжээ.

П. СЫРОМЯТНИКОВ,
милициин капитан.

газетэнүүдые захилга сентябриин 1-һээ эхилээ.

Манай газетэнүүдые захихаяа яарагты!

Ноябриин 25-һаа хойшо захилга абтахаяа болихо.

„Буряад үнэн" газетэ захиха хахад жэлэй сэн 3 түх., жэлэйнь сэн 6 түх., „Правда Бурятии" газетын хахад жэлэйнь сэн 3 түх., жэлэйнь сэн 6 түх.

Газетэнүүдые „Союзпечатиин" бүхы таһагуудта, ниитын тараагшадта захижа болохо.

Нүхэд уншагшад! Үдэр бүхэндэ шэнэ газетэнүүдые абажа байхын тула саг соогоо захилхэгты!

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан П. Афанасенкын статья; Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна үдэрые үнгэргэхэ тухай КПСС-эй обкомой тогтоол; Таряа хуряалга дээрэһээ мэдээсэлнүүд; ТАСС-ай һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: модошодой үдэртэ зорюулагдана:

Гурбадахи хуудаһанда: «Россин эгэшэ дүүнэр» гэһэн рубрика доро ТАСС-ай материал; «Он жэлнүүд ба хүнүүд» гэһэн гаршаг доро Е. Голубевой корреспонденци; редакциин почтоһоо; хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: В. Кочетовой номһоо хэһэг; И. Шалимовай фельетон; элдэб һонин.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и переводов — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01865. Зак. № 339.